

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 29 MAART 1933

No. 900

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-
Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W.
M. van Lanschot; Mr. L. J. A. Trip; E. D. van Walree.
Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak;
Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis;
Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch
Kwartaalbericht 75 cents. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

28 MAART 1933.

Aanvankelijk kwam er geen verandering in den toe-
stand van de geldmarkt. De toewijzing op de inschrij-
ving voor het schatkistpapier kon echter tot een be-
langrijk lager rentepercentage geschieden dan ver-
wacht was. In aansluiting hiermede werden geld-
gevers ook meer toeschietelijk, zoodat de rente voor
particulier disconto meer in overeenstemming kwam
met het resultaat van de inschrijving en men gisteren
voor ½ pCt. grif kon slagen. De prolongatierente
noteerde onveranderlijk 1 pCt. Callgeld bleef op
½ pCt. aangeboden.

* * *

Bij de inschrijving op het schatkistpapier werd in
totaal ingeschreven voor f 101.915.000. Toegewezen
werden f 11.200.000 drie-maands promessen à
f 998.72 of ¼ pCt.; f 17.920.000 zes-maands promes-
sen à f 996.57 of ¼ pCt. en f 17.355.000 jaarbiljet-
ten à f 1018 of 1½ pCt.

* * *

Blijkens den weekstaat van De Nederlandsche Bank
nam de binnenlandsche wisselportefeuille met
f 562.000 af; de beleeningen daalden met f 1,6 mil-
lioën. Het tegoed van 's Rijks schatkist, dat de vorige
week nog f 8.1 miljoen beliep, heeft plaats gemaakt
voor een voorschot van bijna f 5,3 miljoen.

In het bedrag van den goudvoorraad kwam deze
week geen wijziging. De voorraad zilver is met
f 952.000 verminderd.

Onder de passiva der Bank kromp de biljettencir-
culatie met f 1,1 miljoen in. De saldi in rekening-
courant van anderen namen daarentegen met f 12

miljoen toe, zoodat, de daling van het tegoed van
het Rijk in aanmerking genomen, de post saldi in
rekening-courant met f 3,9 miljoen steeg. Het be-
schikbaar metaalsaldo is met f 2,— miljoen terug-
gelopen; het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg
83 pCt. evenals de vorige week.

* * *

De wisselmarkt is deze week betrekkelijk kalm ver-
loopen. Uiterlijk bleef de stemming rustig; er ging
maar weinig om, niettegenstaande er nu en dan groote
koersfluctuaties waar te nemen vielen. Zoo openden
Dollars op den eersten berichtsday van deze week op
ca. 2.4750, om dienzelfden dag tot boven de 2.4870 te
stijgen. In de volgende dagen had weder een geleide-
lijke teruggang plaats tot ca. 2.4775, om tenslotte
weder tot 2.4820 op te loopen. De Pondenkoers ver-
anderde slechts weinig: 8.51—8.48½—8.52—8.48½.
Dollars noteerden in Londen: 3.42½—3.43½—3.41½.
Marken waren gezocht en kwamen van 59 op 59.20;
gisteren had het aanbod weder de overhand en liep
de koers op 59.13 terug. Fransche Francs waren wat
beter 9.74¼—9.75¼. Belga's een fractie lager: 34.63
—34.60. Ook Zwitsersche Francs liepen nog iets ver-
der terug: 47.90—47.87½. Lires onveranderd ca.
12.75. Peseta's konden zich op ongeveer 21 hand-
haven. De Scandinavische koersen bewogen zich op
een iets lager niveau: Kopenhagen 38.——37.80,
Oslo 43.70—43.40, Stockholm 45.10—44.85. Finsche
Marken ca. 3.75. Canadeesche Dollars 2.06.

Ponden op één- en drie-maanden levering waren
lager; zij noteerden tenslotte nog ½ en 1½ c. boven
contant. Termijndollars vaster; de slotprijzen waren
7/8 en 2½ c. onder kassa. Fransche Francs op één
maand ca. pari op drie-maanden 1 c. disagio.

Op de goudmarkt gaat weinig om; baren noteerden
f 1650 à 1651, Eagles 2.50¼, Sovereigns 12.21.

LONDEN, 27 MAART 1933.

Geld was wederom zeer overvloedig gedurende de
vorige week en het ziet er naar uit, dat deze toestand
nog eenigen tijd zal aanhouden. Het einde van maand
en kwartaal zal, naar men verwacht, geen invloed van
eenige beteekenis op de geldruimte hebben.

Disconto was eveneens zwakker met zeer geringen
omzet. De schatkistpromessen, welke Vrijdag ter in-
schrijving waren aangeboden, werden naar aanleiding
van den zeer gewilden vervaldatum (einde Juni)
tegen den recordprijs van pl.m. ¼ pCt. toegewezen.
Bankaccepten noteeren nu ½ pCt.

De deviezenhandel was beperkt met zwakkere ten-
dens voor Sterling. Guldens sluiten heden op 8.47½.

De nieuwe 2½ pCt. Conversieleening, waarop in-
schrijvingen voor het eerst op Vrijdag 1.1., werden
ingediend, werden tegen prijzen van 94 pCt. tot 95
à 95½ pCt. toegewezen. De gemiddelde prijs komt
uit op 94.11.6 per £ 100.—, hetgeen met inbegrip van
aflossing op iets onder 3 pCt. uitkomt.

INTERNATIONALE CREDIETHULP EN HET RAPPORT VAN DE COMMISSIE-TRIP.

Op de onlangs door de Commissie-Trip opgestelde agenda voor de Economische Wereldconferentie komen o.a. voorstellen voor tot het verlenen van internationale crediethulp door de landen, die daartoe in staat zijn. Aangezien uit den aard der zaak bij een eventueel opvolgen van de desbetreffende aanbevelingen in de eerste plaats een beroep zal moeten worden gedaan op de landen, die over een aanzienlijken goudvoorraad beschikken, is het met het oog op de bijzondere positie, die Nederland in dit opzicht inneemt, niet ondienstig dit vraagstuk aan een nadere beschouwing te onderwerpen.

De voorstellen van de Commissie-Trip zijn in zoverre niet nieuw, dat het vraagstuk der internationale credietverleening gedurende de laatste jaren reeds in een reeks door den Volkenbond gepropageerde en deels ook uitgewerkte denkbeelden aan de orde is geweest. Daarbij kan men in wezen twee soorten van internationale crediethulp onderscheiden. Eenerzijds zijn voorstellen gedaan tot het verlenen van een zuiver monetairen steun, die slechts ten doel zou hebben na bereikte stabilisatie een behoorlijk doorfunctioneerende van een gezond muntwezen te verzekeren met opheffing van de thans bestaande handelsbelemmeringen en deviezenbeperkingen. Een dergelijke hulpactie beoogt dan in de eerste plaats het tengevolge van die belemmeringen grootendeels afgesnoerde handelsverkeer nieuw leven in te blazen en een wederinstellen van die maatregelen te vermijden. De in September 1932 gehouden Conferentie van Stresa legde de grondslagen van een dergelijke hulpactie ten behoeve van de landen van Midden- en Oost-Europa¹⁾. De desbetreffende voorstellen werden nader uitgewerkt door een klein comité van deskundigen, dat in October te Genève vergaderde en dat plannen ontwierp voor de stichting van een „Fonds de normalisation monétaire”, bijeen te brengen door de verschillende Staten volgens een nader vast te stellen schaal (omvang van het handelsvolumen, omvang van den handel met de te hulp te komen landen enz.). Dit fonds zou zijn werkzaamheden kunnen aanvangen, nadat in de betrokken landen — i.c. Midden- en Oost-Europa — een financiële saneering zou hebben plaats gevonden. Het zou credieten voor hoogstens twee jaren kunnen verlenen, die met hoogstens één jaar verlengd zouden kunnen worden, terwijl de geheele bestaansduur van het fonds door het comité op vijf jaren gesteld werd. De gestie van het fonds zou berusten bij de B.I.B., al dan niet in een nader te bepalen samenwerking met het Financieel Comité van den Volkenbond. De Commissie-Trip neemt in haar rapport dit denkbeeld van de Conferentie van Stresa over.

De grootte van het te stichten fonds is echter nog geheel in het midden gelaten, hetgeen niet zoo vreemd is, indien men bedenkt, dat een dergelijk fonds niet noodzakelijkerwijs slechts ten goede behoeft te komen aan de landen, die in de eerste plaats een voorwerp van zorg voor de Conferentie van Stresa uitmaakten. Het is namelijk zeer goed denkbaar, dat uit een dergelijk fonds meer in het algemeen middelen verschaft zullen kunnen worden, waardoor een behoorlijk functioneerende van den gouden standaard verzekerd zal kunnen worden in de landen, die thans dien standaard hetzij verlaten hebben, hetzij met een kunstmatig net van belemmerende bepalingen schragen. In een aldus ruimeren omvang zal een normalisatiefonds, indien alle bezwaren daartegen overwonnen zullen kunnen worden, in de toekomst inderdaad tot een handelsverruiming kunnen bijdragen.

In zekeren zin valt de financiële hulp, die krachtens het Protocol van 15 Juli 1932 eerlang in den

¹⁾ Zie over de Conferentie van Stresa de artikelen van Prof. Mr. G. W. J. Bruins in E.-S. B. van 5 en 12 October 1932.

INHOUD:

Blz.

INTERNATIONALE CREDIETHULP EN HET RAPPORT VAN DE COMMISSIE-TRIP door <i>Dr. A. H. Philipse</i>	256
De wereldscheepvaart sinds medio 1932 door <i>Mr. H. E. Scheffer</i>	258
De weg uit de depressie door <i>Mr. A. Veen</i>	260
De loondaling en andere wegen uit de depressie door <i>Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart</i>	261
Een vijfjarenplan voor Europa door <i>H. Buys</i>	263
De Indische middelen over November 1932.....	265
AANTBEKENINGEN:	
De Amerikaansche bankwetgeving.....	266
Rotterdam in 1932.....	267
MAANDOLJFERS:	
Overzicht van de Indische middelen.....	268
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	269—274
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel	

vorm eener internationale leening aan Oostenrijk zal worden verleend onder de bovenbedoelde categorie van credietmaatregelen¹⁾. Immers ook hier is een der nagestreefde hoofddoeleinden versterking van de deviezenportefeuille van de circulatiebank, die een opheffing der beperkende maatregelen tengevolge moet hebben. De vergelijking gaat echter niet geheel op, want daarnaast beoogt de nieuwe Oostenrijksche leening een consolidatie van kortlopende credieten, waarom dan ook een looptijd van 20 jaren werd voorzien. Deze leening, die gepaard gaat met een door de Oostenrijksche Regeering in nauwe samenwerking met het Financieel Comité van den Volkenbond ondernomen financiële saneering, is een navolgenswaardig voorbeeld van een internationale financiële samenwerking. Daarom is het des te meer te betreuren, dat, hoewel het Protocol tengevolge van deszelfs bekrachtiging door Oostenrijk, Frankrijk, Engeland en Italië op 31 December jl. reeds in werking is getreden, de uitgifte der tranches in de verschillende deelnemende landen nog steeds op zich laat wachten. Daarbij is aan te nemen, dat de politieke onrust in en om het uit een Europeesch standpunt bezien zoo uitermate belangrijke Oostenrijk aan deze vertraging niet vreemd is. Voor het land, dat in het afgelopen jaar met bijstand van het Financieel Comité van den Volkenbond zulke energieke pogingen aanwendde om orde op zijn eigen zaken te stellen²⁾ is dit een ontmoedigend verschijnsel.

De noodzakelijkheid van een internationale crediet- en leeningspolitiek op zuiver financiële, niet-politieke grondslag springt bij het Oostenrijksche voorbeeld in het oog. In niet mindere mate is dit het geval bij de tweede groep van internationale credietoperaties, die hierboven bedoeld was. Daarbij valt de nadruk niet zoozeer op de monetaire positie van het te ondersteunen land, doch draagt de te verlenen steun een meer uitgesproken algemeen economisch karakter. In de verschillende hier bedoelde operaties is de uiteindelijke drijfveer versterking van koopkracht, onverschillig of dit doel nu bereikt wordt door revalorisatie van sommige landbouwproducten (in het bijzonder granen), dan wel door vermindering van de heerschende werkloosheid, bij voorbeeld door het financieren van groote openbare werken. Eventuele deelneming aan dergelijke transacties zal dan ook in de eerste plaats van uit dien gezichtshoek moeten worden beoordeeld, waarbij de vraag zal moeten worden gesteld in hoe-

¹⁾ Wij gaven een overzicht van het Oostenrijksche Protocol in E.-S. B. van 9 November 1932.

²⁾ Een begrotingstekort van 346 miljoen schillingen over 1931 werd voor 1932 (dus nog voordat gelden uit de nieuwe leening beschikbaar waren) teruggebracht tot 32 miljoen schillingen.

verre de door de transactie bereikte verhooging van koopkracht in een verhoogde goederen invoer uit het credietgevende land zal kunnen worden omgezet.

Onder de plannen als hier bedoeld, die gedurende de laatste jaren door de bevoegde instanties van den Volkenbond uitgewerkt werden, verdient allereerst de aandacht het in het Verdrag van 21 Mei 1931 belichaamde, doch thans waarschijnlijk voor goed begraven denkbeeld van het oprichten van een Internationale Maatschappij voor Hypothecaire Landbouwcredieten. Het doel van de door dit Verdrag in het leven te roepen Maatschappij was het verleenen van steun aan de boeren in de door de catastrophale daling van de graanprijzen zoo zwaar getroffen landen van Midden- en Oost-Europa. Door het verstrekken van goedkoopere credieten zou de Maatschappij de boeren in staat stellen betere prijzen voor hun producten te maken, terwijl het Verdrag tevens de uitdrukkelijke bepaling inhield, dat de aldus verkregen steun niet besteed mocht worden om het bestaande graanareaal uit te breiden.⁴⁾

Een soortgelijk doel, d.w.z. een graanrevalorisatie ligt ten grondslag aan het door de Conferentie van Stresa opgestelde ontwerp-verdrag, zij het ook, dat dit doel daarin gedeeltelijk langs andere, i.e. handelspolitieke wegen wordt nagestreefd.

* * *

Bij al deze plannen, waarvan de verwezenlijking voor het oogenblik nog twijfelachtig moet worden geacht, is de vraag gewettigd of het, zuiver economisch gesproken, aangaat gelden of credieten te verstrekken, die ten doel hebben kunstmatig de graanprijzen te verhoogen en hoog te houden in landen, die èn wegens hun bevolkingsdichtheid, èn wegens de daardoor noodzakelijke intensieve bedrijfsmethoden nooit in staat zullen zijn het voor de geheele wereldeconomie zoo bij uitstek belangrijke artikel graan tegen een kostprijs te leveren, waartegen de overzeesche graanlanden tengevolge eener ver doorgevoerde rationalisatie in staat zijn zulks te doen. De verhoogde koopkracht, die door dergelijke steunmaatregelen ontegenzeggelijk bereikt zou worden, zou op den duur te hoog betaald zijn.

Geenszins wordt hiermede een pleidooi gehouden voor de thans bestaande ongekend lage prijzen van de voornaamste landbouwproducten. De invloed daarvan op de geheele wereldeconomie is maar al te noodlottig. De sterk gedaalde koopkracht van het belangrijke landbouwende gedeelte van de bevolking der aarde wrekt zich immers in een noodlottige vermindering van den afzet van industriële producten. Slechts dient hier eraan te worden herinnerd, dat een werkelijke revalorisatie van het graan haar uitgangspunt behoort te hebben niet aan den Donau, maar aan de overzijde van den Atlantischen Oceaan.

In dit verband zal men met instemming hebben vernomen, dat het rapport van de Commissie-Trip een beperking van het bestaande graanareaal voorstaat. Daarbij heeft de Commissie haar aandacht gewijd aan een Argentijnsch voorstel, dat een inkrimping van de bezaaide oppervlakte in de voornaamste graanexporteerende landen beoogt naast een beperking in de voornaamste invoerlanden. Dit voorstel vermijdt aldus den klip, die een behoorlijk functioneeren van het Chadbourneplan in den weg staat. Immers dit plan, dat slechts de suikerexporteerende landen bindt, doch de landen, die suiker wel produceren maar niet exporteerden, vrijlaat, zal niet kunnen verhinderen, dat een mogelijke prijsstijging van de suiker terstond door vermeerderde aanplant in de vrijgelaten landen teniet gedaan wordt.

Dat inderdaad een graanrestrictie ernstig overwogen wordt, blijkt wel uit het feit, dat President Roosevelt voornemens schijnt te zijn den tarweverbouw

⁴⁾ Voor nadere bijzonderheden over het doel van deze instelling verwijzen wij naar de artikelen van Dr. J. J. L. van Rijn in Econ. Stat. Ber. van 11 Maart en 24 Juni 1931. (Red.).

in de Ver. Staten te beperken en daarover reeds besprekingen met eenige buitenlandsche Regeeringen ingeleid heeft, teneinde dit vraagstuk reeds vóór het bijeenkomen van de Economische Conferentie door een internationale overeenkomst te regelen. Al dienen dergelijke berichten voorloopig met eenige reserve gelezen te worden, toch valt wel te verwachten, dat het vraagstuk van de graanrestrictie op de komende Economische Conferentie een voorwerp van ernstige bespreking zal uitmaken.

De Nederlandsche delegatie zal zich dan wel terdege moeten bedenken, hoe zij zich daartegenover met het oog op de hier te lande gevoerde tarwepolitiek zal hebben te stellen. Door ons land zal in dit opzicht een ernstige beslissing moeten worden genomen: het zal zich voor de keus gesteld zien tusschen voortgaan met een in de tegenwoordige tijdsomstandigheden weliswaar onvermijdelijke, maar op den langen duur weinig economische landbouwpolitiek, en inslaan van een thans nieuwen doch in wezen ouden en beproefden koers. Hoe die keuze tenslotte zal dienen uit te vallen, is nog niet te zeggen. Factoren, die buiten onze grenzen liggen, zullen daarop van invloed zijn. De gang van zaken op de Conferentie zal uitmaken of het voor Nederland nog mogelijk is tot een liberale landbouwpolitiek terug te keeren en of ons land op den duur voor de producten, waarop het gespecialiseerd is, wederom een behoorlijke markt zal kunnen vinden.

Deze uitweiding was noodzakelijk voor een juist begrip van de voorwaarden, waaronder een ruimer toevloeiing van kapitalen naar streken, waar deze vereischt zijn, mogelijk gemaakt kan worden. Naast een zuiver economische waardeering van het gebruik, dat van de verstrekte middelen gemaakt zal worden, moet een land, dat als Nederland in zoo ruime mate zijn bloei aan zijn handel en aan zijn scheepvaart te danken heeft gehad, bij het deelnemen aan plannen voor internationale credietverleening zijn uitvoermogelijkheden terdege in het oog houden. Komen deze — zooals thans maar al te zeer te vreezen valt — blijvend in het gedrang, dan zullen onvermijdelijk de anders beschikbare bedragen in eigen land tot bestrijding der steeds wassende werkloosheid moeten worden aangewend. Van de funeste gevolgen van zulk een noodpolitiek voor een meer gezonde economische samenwerking behoeft wel nauwelijks gewag te worden gemaakt.

Het ziet er thans nog weinig naar uit, dat de atmosfeer reeds geschapen is, waarin de Economische Conferentie met groote kans op constructieven arbeid bijeen zou kunnen komen. Het voorbeeld van de reeds meer dan een jaar langzaam voortsukkelende Ontwapeningsconferentie zal wellicht tot eenig nadenken stemmen. Internationale verkenningen van ingrijpenden aard zullen nog moeten plaats vinden vóór den aanvang der Conferentie, wil deze niet gedoemd zijn tot een onvermijdelijk fiasco, dat op de toekomstmogelijkheden van een internationale economische en financiële samenwerking een allernoodlottigsten invloed zou uitoefenen. Met name zal over de volgorde, waarin de vele in het rapport van de Commissie-Trip behandelde onderwerpen besproken zullen worden, meer klaarheid moeten ontstaan dan tot dusver verkregen is. Al is in de Inleiding tot het rapport met nadruk verklaard, dat de volgorde, waarin de verschillende financiële en economische onderwerpen daarin besproken worden, van geen beteekenis is, zoo is het geenszins een geheim, dat het causaal verband, waarin die problemen zich onderling verhouden, in den boezem der Commissie op belangrijke meningsverschillen gestuit is. De houding, die Engeland tenslotte ten opzichte van den gouden standaard zal innemen, zal hier van doorslaggevend beteekenis zijn.

Ten aanzien van de mogelijkheden voor internationale credietverleening is voorloopig een afwachtende houding geboden, ook voor Nederland.

A. H. PHILIPSE.

DE WERELDSCHEEPVAART SINDE MEDIO 1932.

Het verloop van de vrachtenmarkt biedt geen stof tot breedvoerige beschouwingen; het is langzamerhand bekend genoeg op welk een jammerlijk laag peil de zeevrachten zich bewegen en welk een nivelleerende werking er telkenmale van den overvloed van voorhanden tonnage uitgaat, zoodra zich in een of andere vaart een tijdelijke opleving voordoet. Zoolang de enorme wanverhouding tusschen vraag en aanbod van scheepsruimte blijft bestaan, zullen aan het verloop der vrachten enge grenzen gesteld zijn; zij zullen niet veel hoger kunnen stijgen dan die, welke de kosten van den goedkoopst exploiteerenden reeder nog juist dekken.

Waar men ook heen ziet, voor de trampvaart zijn geen lichtpunten te ontdekken. Tegenover de tot ongekenden omvang gestegen vervoercapaciteit (niet alleen door toeneming van tonnage, doch ook door vooruitgang in scheepsbouw, verhoogde snelheid en verbeterde laad- en losmethodes) staat een veel verminderde vraag naar scheepsruimte. Hierin mag niet slechts een tijdelijk crisisgevolg gezien worden; er zijn verschijnselen, die erop wijzen, dat het vervoer van bulkgoederen ook in de toekomst aan beteekenis zal verliezen. De Britsche kolenexport, vroeger een der vaste steunpilaren van de vrachtenmarkt, is sterk afgenomen, eensdeels in verband met toegenomen kolenproductie in andere landen, anderdeels door wijzigingen in het brandstoffengebruik, waar het verbruik van petroleum steeds meer veld wint. Ook het vervoer van agrarische producten, als graan, suiker enz. vermindert, aangezien de belangrijke importeerende landen er ernstig naar streven een veel grooter gedeelte dan eertijds van de binnenlandsche markt te voorzien met voortbrengselen van eigen of nabijgelegen bodem (Oost- en Midden-Europa). Een algeheel terugwinnen van deze afzetgebieden door de overzeesche producenten moet uitgesloten worden geacht.

Deze structuurveranderingen in den wereldhandel zijn voor de scheepvaart van groot belang. In de door den Volkenbond uitgegeven „World Economic Survey 1931—'32" ¹⁾ wordt erop gewezen, hoe de goederensamenstelling van den internationalen handel zich wijzigt. De verspreiding van technische kennis en bekwaamheid heeft geleid tot industrieele ontwikkeling van vroeger achterlijke landen; tevens zijn de machtige industrieele crediteurlanden niet bereid gebleken hun landbouwbedrijven op te offeren voor den invoer van goedkope voedingsmiddelen; de afzetmogelijkheden voor de groote exportoverschotten der grondstoffen produceerende landen hebben zich dien-tengevolge verengd. De ruilhandel van onbewerkte stoffen tegen eindproducten wordt voor een steeds grooter gedeelte vervangen door een onderlinge ruil van verschillende soorten fabrikaten en halfabrikaten. Blijkens de Volkenbondsstatistieken nam tusschen 1925 en 1929 de handel in grondstoffen naar het quantum toe met 15 pCt., de handel in bewerkte goederen gedurende dezelfde periode met 31 à 32 pCt. De voortgaande verdringing van de trampvaart, bestemd voor het vervoer van geheele ladingen massa-goederen, door het lijnbedrijf, dat zich aanpast aan de behoefte naar regelmatig vervoer van de meer waardevolle industrieele producten, laat zich uit deze ontwikkeling gemakkelijk verklaren.

Ook in de geografische structuur van den wereldhandel hebben zich na den wereldoorlog wijzigingen voorgedaan. Een belangrijk handelsverkeer heeft zich ontwikkeld in den Stillen Oceaan tusschen de Ver. Staten, Japan, China, Indië en Australië; de opening van het Panamakanaal beteekende het ontsluiten van nieuwe handelswegen; meer dan vroeger werd ook Afrika in het wereldverkeer ingeschakeld. De hegemonie van West-Europa als industrieel centrum van de wereld bleef niet langer gehandhaafd. Voor de lijnvaart ontstonden hierdoor nieuwe mogelijkheden

tot het leggen van rechtstreeksche verbindingen tusschen niet-Europeesche landen; voor de trampvaart bood deze verplaatsing van het handelsverkeer echter geen voordeel, daar het hier in hoofdzaak vervoer van stukgoederen betreft, waarvoor trampschepen niet in aanmerking komen.

De ontwrichting, welke de crisis intusschen in den wereldhandel teweeg heeft gebracht, heeft voorloopig de natuurlijke werking dezer tendenzen voor een deel verstoord. De statistieken van het afgelopen jaar immers geven te zien, dat het vervoer van agrarische en andere massale goederen slechts weinig is verminderd; daarentegen is het vervoer van industrieele producten naar het volumen zeer sterk gedaald. Uiteraard ondervond de afzet van fabrikaten het meest den terugslag van de algemeene verarming, de achteruitgang in koopkracht en de talloze handelsbelemmeringen, terwijl de invoer van eerste levensbehoeften als voedingsmiddelen e.d. — waarnaar de vraag veel minder elastisch is — betrekkelijk weinig verandering onderging; de enorme prijsdaling van landbouwproducten maakte het trouwens mogelijk het verbruik op peil te houden.

Gegevens omtrent den omvang van wereldscheepvaart en zeehandel zijn moeilijk te verkrijgen. Belangrijke aanwijzingen aangaande het verloop geven echter de cijfers van het verkeer door de groote wereldkanalen van Suez en Panama. Van het hoogtepunt van het verkeer door het Suezkanaal, dat medio 1929 bereikt werd, tot het diepste punt der depressie in den zomer van 1932 is het scheepvaartverkeer met 25 pCt. gedaald, het goederenverkeer met 40 pCt. Door het Panamakanaal is het scheepvaartverkeer in 1932 ten opzichte van 1929 teruggelopen met 29 pCt., het goederenverkeer met 43 pCt. Deze verkeersindices in ver van elkaar verwijderde gebieden verschillen onderling slechts weinig, zoodat zij wel als goede maatstaf voor de geheele wereldscheepvaart beschouwd mogen worden; uit het groote verschil in percentage van achteruitgang tusschen de scheepstonnage en de goederenhoeveelheid blijkt zeer duidelijk met hoeveel minder lading in de ruimen de schepen thans varen, vergeleken met vroeger. Het verkeer van ballasttonnage door het Suezkanaal was het afgelopen jaar bijzonder groot en bedroeg niet minder dan 12½ pCt. van het totaal, ballastreizen hadden vrijwel uitsluitend plaats in de richting van Europa naar het Oosten, waaruit weder spreekt de dispariteit tusschen de hoeveelheid uitgaande en thuiskomende lading. Het grootste gedeelte van de vermindering van het verkeer door het Panamakanaal kwam voor rekening van den sterken achteruitgang van het vervoer tusschen de Oost- en Westkust van de beide Amerikaansche werelddeelen.

Merkwaardig is, dat het 4e kwartaal van 1932 in beide kanalen een toeneming van het verkeer te zien geeft; de opleving begon in het Suezkanaal reeds aan het einde van het 3e kwartaal, in de laatste maanden was het verkeer 3 pCt. grooter dan in dezelfde periode van 1931; in het Panamakanaal trad de verbetering later in, doch in December was het verkeer 11.4 pCt. gestegen boven de overeenkomstige maandcijfers in het voorafgaande jaar. In de eerste maanden van dit jaar heeft deze tendens zich voortgezet. Duidt dit op het intreden van een herstel?

Uit de statistieken van deze kanalen laat zich voorts afleiden de invloed, welke monetaire factoren op den wereldhandel en -scheepvaart uitoefenen. De uitvoer van Engelsche producten naar aan de andere zijde van Suez gelegen landen is toegenomen; in omgekeerde richting vermeerderde het vervoer van Japansche goederen; sinds de crisis is de Japansche en Russische tonnage, welke het kanaal passeerde, steeds gestegen. Hetzelfde verschijnsel deed zich voor in het Panamakanaal, waar het verkeer van alle vlaggen, behalve die van Japan en Noorwegen, is verminderd.

¹⁾ Blz. 144 e.v.

Hoezeer ook overal ter wereld de scheepvaart zeer ernstig door de crisis getroffen is, toch is de toestand voor de verschillende zeevarende naties lang niet gelijk. Naar verhouding verkeert de koopvaardij van sommige landen in veel ongunstiger omstandigheden dan elders het geval is.

Dit wordt al dadelijk geïllustreerd door de cijfers betreffende de opgelegde tonnage. Volgens de laatste (over het algemeen weinig controleerbare) gegevens zijn opgelegd:

	B.R.T.	Percentage der totale nationale ¹⁾ vloot
Groot-Brittannië	3.153.000	16 pCt.
Ver. Staten	3.588.000	28 "
Noorwegen	705.000	17 "
Duitschland	917.000	26,5 "
Frankrijk	983.412	29 "
Japan	256.000	6 "
Italië	638.000	19 "
Nederland	830.000	27 "
Zweden	181.000	8,9 "
Griekenland	240.000	16 "
Spanje	250.000	20 "
Denemarken	186.000	16 "

¹⁾ Bij de berekening der percentages is zooveel mogelijk rekening gehouden met de vermindering der totale tonnage door sloop en verkoop.

Uit deze verschillen in percentages blijkt, dat in landen, als Groot-Brittannië en de Scandinavische rijken, de koopvaardij meer mogelijkheden van exploitatie heeft kunnen behouden, dan in landen als Nederland, Duitschland en Frankrijk, waar de bedrijfskosten verre de door valutadepreciatie gedrukte vrachtkomsten te boven gaan. Ook andere factoren spelen echter een rol.

Voor de Deutsche scheepvaart is de systematische beperking van den invoer van agrarische producten door verhoogde tarieven, door contingenteringen en door dwangmaatregelen tot gebruik van binnenlandse voortbrengselen bijzonder nadeelig; ook de Deutsche uitvoer ondervindt hiervan zeer schadelijke gevolgen.

De Fransche scheepvaart gaat eveneens gebukt onder de ver doorgevoerde protectionistische handelspolitiek, welke de grenzen steeds meer voor goederenruil met het buitenland sluit; de geografische positie van het land is voor de ontwikkeling van de nationale scheepvaart niet gunstig, aangezien de Fransche havens door de schepen van alle naties ter completering van hun lading gemakkelijk kunnen worden aangelopen op hun reizen van en naar vreemde werelddeelen; de Fransche schepen daarentegen, voor zoover zij niet het beginpunt hunner lijnen naar meer noordelijk gelegen havens hebben verlegd, zijn slechts aangewezen op de lading, welke in het eigen land ten vervoer wordt aangeboden. Een nadeelige omstandigheid hierbij is voorts, dat Frankrijk slechts $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$ uitvoert van het gewicht aan goederen, dat zij invoert. Er is dus steeds een nijpend tekort aan uitgaande lading.

Gunstiger staat de Noorsche scheepvaart ervoor. Onlangs verklaarde de gouverneur van de Bank van Noorwegen, dat de ontwikkeling van den economischen toestand heeft aangetoond, dat de afschaffing van den gouden standaard een verstandige daad is geweest, waarvan in het bijzonder de koopvaardijvloot heeft geprofiteerd.

Ook de Britsche scheepvaart is beter in staat tegen de crisisgevolgen stand te houden, omdat vele reederijen — dank zij de valutadepreciatie — nog een zeker evenwicht hebben kunnen bewaren tusschen inkomsten en uitgaven van het bedrijf, zoodat althans de variabele kosten nog veelal worden goedge maakt. Of de Britsche koopvaardijvloot veel voordeel trekt uit de beschermende rechten, welke ten bate van het onderling ruilverkeer tusschen de verschillende deelen van het „Empire” zijn ingesteld, staat te bezien.

Reeds vóór de Conferentie van Ottawa vond vrijwel 9/10 van den inter-imperialen handel onder Engelsche vlag plaats. De vermeerdering van dezen handel, welke het mogelijk gevolg van de overeenkomsten van Ottawa zal zijn, wordt waarschijnlijk opgewogen door de hieruit eveneens voortvloeiende vermindering van het veel omvangrijker vervoer tusschen Britsche gebieden en vreemde landen, hetwelk voor $\frac{3}{5}$ in handen van de Britsche scheepvaart is. Ondanks de fundamenteele koersverandering van de Engelsche handelspolitiek in protectionistische richting, blijft de Engelsche scheepvaartwereld thans over het algemeen nog de beginselen van den vrijhandel huldigen, al wordt niet verheeld, dat, indien andere landen niet spoedig met hun subsidiestelsels breken, ook Engeland gedwongen zou worden tot steunverleening aan de koopvaardij over te gaan. In zijn onlangs in dit blad verschenen artikel heeft Dr. E. Heldring met nadruk op deze ontwikkeling, welke voor de wereldscheepvaart hoogst bedenkelijke gevolgen zou hebben, gewezen.

Inderdaad is de overheidsbemoeiing met de scheepvaart sinds het intreden van de crisis allerwege toegevoerd, doch te onderscheiden is, of subsidies verleend worden om schepen in de vaart te brengen en te houden, die op andere wijze, ook in normale tijden, niet rendabel te exploiteeren zouden zijn of dat tijdelijke steun wordt gegeven om reederijbedrijven, die door de protectionistische en monetaire maatregelen van andere landen in hun concurrentievermogen zeer zwaar getroffen zijn, in het leven te houden, totdat weder eenigszins een herstel van het internationale handelsverkeer is ingetreden.

Steunverleeningen van laatstgenoemden aard hebben noodgedwongen plaats gevonden in landen, die den gouden standaard trouw bleven. Wat ten onzent op zeer bescheiden schaal geschiedt, mogen wij als bekend veronderstellen. Op veel ingrijpender wijze zijn in Italië maatregelen genomen; behalve dat de subsidies aan de lijnreederijen zeer belangrijk verhoogd zijn, is gedurende 1932 een som van 70 miljoen lire beschikbaar gesteld als mijlenpremie voor de vrachvaart. Deze premies worden ook in het loopende jaar verleend.

In Frankrijk is thans een wetsontwerp aanhangig, volgens hetwelk een zeer groot gedeelte van de gages (in sommige gevallen zelfs tot 75 pCt.) van de bemanningen van staatswege vergoed zullen worden.

Het hiervoor benodigde bedrag, dat op 150 miljoen francs geschat wordt, zal worden gedekt door een verhooging van de invoerrechten met 5 pCt., niettegenstaande men juist erkent, dat de hooge nationale tariefmuren een van de voornaamste oorzaken van den slechten toestand van de Fransche scheepvaart vormen!

Een meer constructief doel hebben de premies, welke in Duitschland, Italië en Japan en naar wordt voorgesteld ook in Zweden, worden verleend voor het sloopen van schepen. Die in Duitschland zijn slechts als voorschot bedoeld en moeten later worden terugbetaald, aan die van Japan is de voorwaarde verbonden, dat voor de helft van de gesloopte tonnage nieuwe schepen gebouwd moeten worden.

Door het sloopen van schepen wordt tenminste de zoo noodzakelijke saneering van de scheepvaart bevorderd, al gaat het slechts om opruiming van verouderde en sinds langen tijd opgelegde tonnage, die toch niet meer in gebruik zou worden gesteld. Dit kan evenwel niet gezegd worden van den verkoop van oude schepen, waartoe tal van reederijen vooral in Engeland, Duitschland, Nederland en Noorwegen zijn overgegaan om de kwaliteit van hun vloot te verbeteren. Immers door de koopers van deze tonnage, meestal reeders van landen als Italië, Griekenland, Estland, Letland, Finland, Zuid-Slavië, Rusland e.d. worden deze schepen weder in de vaart gebracht om, bevoordeeld door veel gunstiger exploitatievoorwaarden, den

concurrentiestrijd voor hun vroegere eigenaren nog te verzwaren.

Deze tegenstelling tusschen het particulier belang van den individuëelen reeder en het algemeen belang van de geheele scheepvaart staat, naast de nationale verschillen in verband met monetaire en economische omstandigheden, vooralsnog een doeltreffende internationale samenwerking in den weg. Ondertusschen ligt de wereldscheepvaart als een lamgeslagen zieke ter neer. Aan de eene zijde van het ziekbed staan zij, die slechts van operatief ingrijpen en planmatig wegsnijden van hetgeen niet meer deugdelijk is genezing verwachten; aan de andere zijde adviseert men de patiënte niet met geneesmiddelen lastig te vallen, doch rustig te laten „uitziken” in de hoop, dat de zieke langs natuurlijken weg en door vrije toestrooming van licht en lucht op den duur wel zal herstellen. Men kan de waarde van de laatste methode erkennen, zonder daarom de eerste overbodig te achten.

H. E. SCHEFFER.

DE WEG UIT DE DEPRESSIE.

Mr. Alb. Veen schrijft ons:

Met belangstelling is door mij kennis genomen van het artikel van Dr. Lubbers in de Economisch-Statistische Berichten van 8 Februari jl., No. 893. Het daarin aangerode vraagstuk is zoo belangrijk, dat de bespreking daarvan m.i. niet beëindigd kan worden met de enkele opmerkingen, welke als naschrift van Prof. G. M. Verrijn Stuart daaronder zijn geplaatst.

Waar voorts Prof. C. A. Verrijn Stuart blijkens een viertal in de „Nieuwe Rotterdamsche Courant” geplaatste artikelen en de Regeering blijkens de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer betreffende hoofdstuk I (algemeene beschouwingen op de Staatsbegroting) niets van een z.g. redeflatie willen weten, maar van oordeel zijn, dat b.v. leenen voor de uitvoering van groote werken uit den boeze is en tenslotte alle heil schijnen te verwachten van verdere versoering en verlaging van het loonpeil, zij het mij veroorloofd nog het een en ander tot steun van Dr. Lubbers' opvattingen te berde te brengen.

Ik stel daarbij voorop, dat ik niet een aanhanger ben van bepaalde scholen of stelsels. Toen ik een dertigtal jaren geleden aan een onzer rijksuniversiteiten staathuishoudkunde studeerde, ben ik ook wel sterk onder den indruk geweest van de opvattingen van Pierson, het elliptische, in zichzelf geslotene van de z.g. liberale economie heeft mij toen zeer bekoord. Ouder wordende ben ik echter steeds meer tot de conclusie gekomen niet alleen, dat de economie misschien de moeilijkste wetenschap is die er bestaat, maar ook, dat alle theorieën op dit gebied een product zijn van hun tijd, in bepaalde tijdsomstandigheden misschien juist zijn, maar toch zeer zeker niet zonder meer kunnen worden toegepast in alle mogelijke en door de schrijvers zeker niet voorzien situaties. Zoo is het niet alleen mogelijk, maar ook waarschijnlijk, dat Bastiat en Guizot ten tijde van Louis Philippe het met hun „laissez-aller, laissez-passer” aan het rechte eind hadden, dat dit inderdaad destijds de juiste methode was om een harmonische ontwikkeling van de maatschappij te bevorderen; thans zal echter niemand dat systeem meer in al zijn consequenties willen toepassen. En ook met den gouden standaard is dit, zooals Dr. Lubbers heeft betoogd, het geval.

Het verderfelijke van een doorgevoerde deflatie komt m.i. duidelijk uit in de stelsellooze verbreking van de wisselwerking tusschen productie en consumptie, wat o.a. door Keynes in de verschillende opstellen, die hij in buitenlandsche vaktijdschriften aan dit onderwerp heeft gewijd, in het licht is gesteld. Want het moge nu waar zijn, dat een hoog loon of liever — een hoog inkomen — niet direct koopkracht *schept*, een innig verband tusschen inkomen, consumptie en

productie bestaat er wel. Wanneer wij b.v. moeten aannemen, dat het inkomen van het Nederlandsche volk tusschen 1929 en 1933 met bijna twee milliard is gedaald — wat door verschillende gezaghebbende personen is beweerd — dan wordt dat bedrag in 1933 ook minder uitgegeven. Men zal tegenwerpen, dat dit zoo erg niet is, omdat ook de kosten van het levensonderhoud gedaald zijn. Deze opvatting is m.i. onjuist. Het inkomen van de groote meerderheid der consumenten is, relatief gesproken, niet groot. Volgens de laatste statistiek der rijksinkomstenbelasting (1930/31) is het aantal aangeslagenen met een inkomen van f 3000.— of minder 1.634.403 op een totaal aantal van 1.892.553, zijnde ruim 86 pCt. Aangezien, in verband met den kinderaftrek, nog heel wat personen, wier inkomen meer dan f 800.— bedraagt, buiten de rijksinkomstenbelasting vallen en ook overigen door verschillende oorzaken diverse inkomens niet in de belastingstatistiek tot uitdrukking komen, mag men zeker wel aannemen, dat het aantal personen, hetwelk in ons land over 1929 (belastingjaar 1930/31) een inkomen van minder dan f 3000.— had, ongeveer 2 millioen beliep. Op deze massale groep personen komt het voor ons onderzoek aan en dus moeten wij ons afvragen hoe zij reageeren op een daling van hun inkomen. Men heeft bij de beantwoording van die vraag allereerst te bedenken, dat al die inkomens bestaan uit een zekere vaste kern, welke gereserveerd dient te worden voor het z.g. „noodzakelijke levensonderhoud”, alzo voor het onontbeerlijke, dat voor huisvesting, voeding en kleding noodig is. Natuurlijk zal het bedrag van dit noodzakelijk levensonderhoud varieren, maar voor ieder individu bestaat het en het kan nooit tot nihil worden teruggebracht. De productiefactoren, die voorzien in dat noodzakelijk levensonderhoud, zullen dan ook niet in de eerste plaats door de crisis worden getroffen. Heel anders is het echter met dat gedeelte van het inkomen, hetwelk voor nuttige en min of meer overbodige uitgaven wordt besteed. Hierop zal in de eerste plaats en tot 100 pCt. toe worden bezuinigd. Met het gevolg, dat de productiefactoren, die in deze min of meer overbodige behoeften voorzien, worden ingekrompen of teniet gaan. Alzo, om het concreet uit te drukken: een arbeider, kantoorbediende of kleine ambtenaar, die moet bezuinigen wegens vermindering van loon of salaris, zal zijn uitgaven beperken wegens vermaak, bioscoop, radio, enz.; hij zal, als hij nog verder achteruitgaat of werkloos wordt en van steungelden moet leven, nog verder gaan, alles wat maar eenigszins overbodig is, nalaten. Alzo ook bezuinigen op niet noodzakelijk voedsel (snoeperij), geen maatkleding aanschaffen en zelfs geen *nieuwe* confectie, zich wat huisvesting, meubilair e.d. betreft tot het allernoodzakelijkste beperken. Al die vermindering van inkomsten en bezuiniging heeft dus weer elders werkloosheid tengevolge en wanneer het maatschappelijk leven definitief op een lager peil zal worden ingesteld, dan zal dit noodzakelijkerwijze tengevolge hebben, dat een groot aantal arbeiders in verschillende branches blijvend geen emplooi vindt. Een verder gevolg is, dat de belastingen der publiekrechtelijke lichamen, welke toch per slot van rekening alle — ook de z.g. zakelijke — uit opbrengsten en inkomsten moeten worden betaald, blijvend op een lager peil komen. Bij het beschouwen van deze situatie komt men ook sterk onder den indruk hoe in de tegenwoordige tijdsomstandigheden een deflatie heel andere gevolgen heeft dan conjunctuurinzinkingen van vroegere perioden. Immers het is, historisch gedacht, nog niet zoo lang geleden, dat de groote massa van het volk niet boven het noodzakelijk levensonderhoud uitkwam. Bovendien was toen van z.g. werkloosenzorg geen sprake, aan armlastigen werd slechts het allernoodigste verstrekt. Thans is het heel anders. In de jaren na den oorlog zijn de welvaart en de behoeften zeer toegenomen en het productie-apparaat is dienovereenkomstig uitgezet.

Daling van het welvaartspeil en de daarmede ge-

paard gaande vermindering van de consumptie moet dan ook een dienovereenkomstige veel grotere tenietgang van productiefactoren medebrengen dan vroeger. En daar komt nog bij, dat aan het scheppen van nieuwe productie door het ontsluiten van afzetgebieden, verhoogden uitvoer etc. thans niet kan worden gedacht.

Bij het aanbevelen van loonsverlaging als panacee tegen de crisis dient men ook niet uit het oog te verliezen, dat deze verlaging in een speciaal geval bij een openbaar lichaam of bij een bepaalde onderneming wel noodzakelijk kan blijken om het betrokken lichaam voor ondergang te behoeden, maar dat wij hier dan een maatregel hebben, die voor de maatschappij als geheel toch hoogstens als een noodzakelijk kwaad kan worden beschouwd. Het is daarom niet goed om loonsverlaging ook door te drijven in die gevallen, waarin zij niet noodig is, evenals het ook niet wenschelijk is, dat een particulier, die nog over voldoende inkomsten beschikt, zonder noodzaak bezuinigt.

Aan het bovenstaande wil ik nog enkele opmerkingen toevoegen over de middelen om uit de impasse te geraken. Ik geloof, dat wij die oplossing niet moeten zoeken bij de lonen, maar bij de prijzen en speciaal bij die der grondstoffen. Men zal moeten bewerken, dat het indexcijfer van de groothandelsprijzen weer stijgt. Dit is niet nationaal te regelen, maar slechts internationaal en het zal op de komende economische wereldconferentie zeker een onderwerp van discussie moeten uitmaken. Want steeds is een daling van het genoemde indexcijfer gepaard gegaan met daling der welvaart en een stijging met herstel. Natuurlijk zal het leven dan duurer worden; maar hoe zonderling het ook lijken moge, in de tegenwoordige maatschappelijke orde heeft een duur leven hooge winsten, hooge inkomsten en welvaart tengevolge.

Als nationale maatregelen zal m.i. op den duur een redeflatie van het ruilmiddel niet kunnen uitblijven. Men bedenke daarbij wel, dat de gulden weliswaar, naar de goudswaarde berekend, in de laatste jaren zichzelf gelijk is gebleven, maar dat hij, wat de koopkracht betreft, in waarde is gestegen. Menschen met vaste inkomsten (b.v. zij, die leven van grootboekrente of obligaties met een laag rentetype, welke niet worden geconverteerd) zijn dus door de deflatie bevoordeeld. Daarnaast staat, dat geen Overheid, ook de onze niet, een deflatie in al zijn gevolgen rustig kan laten uitwerken, m.a.w. de crisis kan laten uitzielen. Men zou dan de prijzen zoover moeten laten dalen tot per slot van rekening tal van ondernemingen teniet zijn gegaan, de productie aanmerkelijk is gedaald, tengevolge waarvan ten langen leste weer een prijsstijging intreedt.

Het is bekend, dat deze methode hier te lande niet is toegepast. De Overheid heeft verschillende maatregelen genomen waardoor de prijzen van sommige artikelen (zuivelproducten, varkensvleesch, tarwe, brood, enz.) zijn gestegen, althans niet zoover zijn gedaald als bij het achterwege laten dezer maatregelen mogelijk was. Men ziet dus het eigenaardige, dat ten aanzien van de prijzen van sommige artikelen de waarde van den gulden is gedaald (dus een soort van redeflatie heeft plaats gehad), terwijl ten opzichte van andere prijzen die waarde nog is gestegen.

Ik moge er nog den nadruk op leggen, dat ik natuurlijk geen inflatie wensch. Wel ben ik er vast van overtuigd, dat de waarde van den gulden op het oogenblik te hoog is en dat zij meer in overeenstemming dient te worden gebracht met die van andere valuta, speciaal van het pond sterling. Ook betwijfel ik of, indien ook eens de dollar in waarde mocht verminderen — wat geenszins uitgesloten is te achten —, onze gulden op de tegenwoordige goudwaarde kan worden gehandhaafd. Men bedenke toch wel, dat Nederland en Zwitserland de eenige landen in Europa zijn, wier ruilmiddel nog op vooroorlogsch peil staat. Dit heeft tengevolge, dat rente en aflossing van vooroorlogse schulden (zoowel private als publiekrecht-

telijke) veel zwaarder drukken dan in eenig ander land. Moeten wij deze erfenis van het verleden maar steeds meeslepen?

Het zal mij aangenaam zijn, indien de redactie het hierboven opgeworpen probleem eens in discussie stelt. Ik ben niet zulk een dogmaticus, dat ik niet voor goede zakelijke argumentatie uit den weg wil gaan. Wel wil ik al vast mededeelen, dat ik mijn uiteenzetting over het verband tusschen consumptie en productie aan verschillende economen heb voorgelegd en dat zij nog nooit een afdoende weerlegging van mijn conclusies hebben gegeven.

DE LOONDALING EN ANDERE WEGEN UIT DE DEPRESSIE.

Aan het slot van zijn interessante beschouwingen over „de weg uit de depressie” spreekt Mr. A. Veen de hoop uit, dat de daarin door hem verdedigde denkbeelden tot eene discussie in dit Weekblad zouden mogen leiden. Nu hij mijne onlangs aan het vraagstuk der werkloosheid in de N.R.Ct. gewijde artikelen in dit verband ter sprake brengt, wil ik gaarne mijnerzijds tot de verwezenlijking van zijn wensch medewerken.

Vooraf moge ik opmerken, dat hij ten onrechte mij rekent tot hen, die van het uitvoeren van, uit leening te bekostigen, openbare werken afkeerig zijn. Indien hij de moeite wil nemen er het laatste der genoemde artikelen (N.R.Ct. Av. Bl. 14 Febr.) nog eens op na te slaan, zal hem blijken, dat ik daarin, onder bepaalde voorwaarden, juist voor het volgen van die lijn in de tegenwoordige omstandigheden heb gepleit.

Ook zal ik zijn betoog over de noodlottige gevolgen en gevaren van deflatie zeker allerminst bestrijden. Ik had te vorigen jare in mijn betoog tegen het metalisme in Pro en Contra de gelegenheid deze uitvoerig aan te toonen. Daarbij erkende ik, dat van de twee vormen, waarin verandering in de koopkracht van de geldeenheden zich kan voordoen, deflatie mij nog bedenkelijker voorkomt dan inflatie.

De vraag, welke thans aan de orde is, betreft hetgeen gedaan moet worden om, nu reeds ongeveer 2½ jaar het economisch leven door eene ongekend hevige deflatie wordt geteisterd, uit het moeras te geraken. Te dien opzichte nu loopen onze opvattingen uiteen.

Ongetwijfeld heeft, nu de inzinking reeds zoo lang duurt, in het bedrijfsleven zich al in belangrijke mate eene aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden voltrokken, al wordt deze ook ontzaggelijk bemoeilijkt door de maatregelen van beschermenden aard, die door de waardestijging van de geldeenheden in de verschillende landen zijn uitgelokt. De groote moeilijkheid is echter de ongelijkmatigheid, waarmede deze aanpassing zich voltrekt. Met name in de arbeidsmarkt ontmoet deze nog steeds hevige verzet, zij het ook, dat dit in de verschillende landen in ongelijke mate gevolg heeft, en daardoor de trage aanpassing van dit kostenelement (dat rechtstreeks en zijdelings ongeveer 90 pCt. van de totale kosten omvat) van land tot land een zeer uiteenlopend belang heeft. In het weekbericht van het Berlijnsche Institut für Konjunkturforschung van 8 Maart 1933 wordt het gemiddelde uurloon der Duitsche arbeiders in de industrie, na aftrek van de sociale lasten, voor het laatste kwartaal van 1932 gesteld op 21,80 pfennig! Men vergelijkte daarmede eens de lonen, die hier te lande voor overeenkomstigen arbeid betaald worden.

Hier ontmoet ik echter het betoog van den heer Veen ten gunste van de „koopkrachttheorie”. Hij verklaart wel de stelling, dat een hoog geldinkomen koopkracht schept niet te onderschrijven, doch merkt op, dat er toch een innig verband bestaat tusschen inkomen, voortbrenging en consumptie. Blijkbaar, wanneer men let op de gekozen volgorde, waarin hij deze drie plaatst, in dezen zin, dat de grootte van het geld-

inkomen oorzaak, de toestand der voortbrenging gevolg is. Ilij wijst er daarbij op, dat de elasticiteit van de vraag voor verschillende artikelen ongelijk is, en dat, als gevolg van de aanzienlijke stijging van het algemeen welvaartspeil der bevolking in haar geheel, en van de veel grooter plaats door goederen met een elastische vraag thans ingenomen op het budget van het grootste deel der bevolking (de arbeiders), deflatie op het economisch leven nu anders moet inwerken, dan vroeger het geval was. Het laatste moge misschien juist zijn, ofschoon door Prof. Simiand onlangs uit verschillende bronnen nopens de toestanden tijdens vroegere tijdvakken van economische inzinking tal van uitspraken zijn aangehaald, die als twee druppels water gelijken op hetgeen men in deze dagen te lezen en te hooren krijgt. Maar met die opmerking is de „koopkrachttheorie” ten gunste van de handhaving van economisch niet gerechtvaardigde geldloonen nog allerminst aannemelijk gemaakt.

In het Av. bl. van 3 dezer heeft de N.R.Ct., aan de hand van een aantal cijfers nopens de loonbeweging in de Ver. Staten de onhoudbaarheid dezer theorie nog eens overtuigend aangetoond. Als hooge geldloonen het middel zouden zijn, om de voortbrenging op gang te houden en steeds verder te ontwikkelen, waarom is dan in dit klassieke land der koopkracht-leer de inzinking niet door de hooge loonen voorkomen? En waarom heeft men deze dan daar niet door nog verder gaande loonsverhoging weten te overwinnen? De inzinking doet zich daar te lande stellig niet minder hevig gevoelen dan waar elders ook, en de loonen zijn er, zooals met de cijfers werd aangetoond, gedaald in eene mate, waar die hier te lande niet bij haalt! Verhoging van het geldinkomen van bepaalde groepen beteekent, ceteris paribus, niet vermeerdering, maar verplaatsing van koopkracht, welke, in verband met de uiteenlopende behoeften van hen, die er door gebaat en geschaad zijn, op de gedaante der voortbrenging kan inwerken, maar niet deze op in algemeenen zin hooger peil brengen. De nood van onze boerenbevolking hangt ten deele ongetwijfeld samen met de handhaving van niet meer te verdiedigen geldloonen in de beschutte en overheidsbedrijven. Koopkracht ontstaat in wezen door uitbreiding van de voortbrenging, welke slechts mogelijk is bij eene normale verhouding tusschen kosten en prijzen der producten. Daardoor wordt met name ook het belang der arbeiders duurzaam het beste gediend.

De heer Veen begint zijn beschouwingen met de opmerking, dat het leven hem in toenemende mate heeft gebracht tot het inzicht, dat alle theorieën op economisch gebied een product zijn van hun tijd, in bepaalde omstandigheden misschien juist, maar toch niet zonder meer toepasselijk in alle mogelijke en door de schrijvers zeker niet voorzien situaties. Deze scepsis ten opzichte van de waarde van het theoretisch onderzoek der economische feiten in hun oorzakelijken samenhang is een vooral tegenwoordig in breeden kring waar te nemen verschijnsel. De begrijpelijkerwijze sterk wassende ontevredenheid met het politiek bestel, waarvan de fouten ook op economisch terrein zoo hevig worden gevoeld, leidt ertoe, dat velen meenen, dat aan de verklaring van de feiten van het economisch leven en van hun beteekenis voor de algemeene welvaart eveneens ernstige fouten moeten kleven. De individualistische economie eener vroegere periode moet daarom, meenen zij, voor eene „organische” economie in onze dagen het veld ruimen. Daar tegenover meen ik, dat, bij alle vormverscheidenheid, de economische werkelijkheid grondtrekken vertoont van het grootste belang, welke voor alle tijden gelden. Daartoe behoort ook het feit, dat de vergoeding voor productieve diensten in wezen afhangt van de waarde van het daarmede bereikte resultaat.

Indien men zich voor een oogenblik indenkt in een toestand, waarbij een volkomen ongehinderde prijsvorming met betrekking tot alle goederen en diensten plaats vindt, dan is het duidelijk dat,

gegeven het feit, dat waarde en prijs in laatste instantie berusten op de beteekenis aan die goederen en diensten voor de bevrediging onzer behoeften gehecht, verhoging van de algemeene welvaart gebonden is aan uitbreiding der voortbrenging, en verdeling van het voortgebrachte overeenkomstig de waarde der diensten bij de verkrijging van het product bewezen. Zeker zouden er ook dan, om welbekende redenen, waar ik thans niet bij behoefte stil te staan, structureele veranderingen in de wereldhouding onvermijdelijk kunnen worden, welke aan sommigen ernstig nadeel zouden berokkenen. Het economisch leven is nu eenmaal in onafgebroken ontwikkeling, welke, zij het tot schade van bepaalde groepen of bedrijfstakken, tenslotte, zooals de geschiedenis overtuigend heeft aangetoond, aan de algemeene welvaart bevorderlijk zijn. Hoe krachtiger en hardnekkiger men zich daartegen verzet, hoe meer de algemeene vooruitgang vertraagd wordt. Naarmate de onafwendbare aanpassing, met name met betrekking tot de geldloonen, zich sneller voltrekt, zal de tegenwoordige misère spoediger tot het verleden behoreen en het welvaartspeil der arbeiders weder kunnen stijgen.

En wat die „organische” economie betreft, waarvoor door het nationaal-socialisme in vele landen thans het pleit wordt gevoerd, meen ik, dat tot de zoeven bedoelde grondtrekken van algemeenen, blijvend aard van het economisch leven ook deze moet worden gerekend, dat het, wortelend in de behoeften van den mensch, in wezen individualistisch is. Dit beteekent niet, zooals zoo vaak wordt beweerd, eene atomistische opvatting van de werkelijkheid. Immers de individuen, in samenleving met anderen strevend naar de bevrediging hunner behoeften, van materielen en van immaterielen aard, zijn bij dit streven op elkander aangewezen, met het gevolg, dat hun economisch leven, via het mechanisme der in hun onderling verkeer zich vormende ruilverhoudingen tusschen de goederen en diensten door hen geleverd, zich ontwikkelt tot een groot organisme, waarin alles met alles samenhangt; een geheel, dat, bij onbelemmerd internationaal verkeer, zich uitstrekt ver buiten de toevallige grenzen van ieder land. Tot eene miskenning van de groote cultuur-waarde der nationale gedachte en de vervlakking tot een slap internationalisme behoeft dit evenmin te leiden, als het ongehinderd verkeer binnen de grenzen van eenzelfde land aan de verschillen tusschen de individuen hun beteekenis en belang ontnemt.

De heer Veen, vermoedelijk niet zonder verband met zijn opvatting inzake de koopkrachttheorie, voert, ter voorkoming van de door mij onvermijdelijk gemaakte aanpassing der geldloonen aan de veranderde koopkracht van den gulden, het pleit ten gunste van wat hij „re-deflatie” noemt¹⁾ en wil, blijkens de voorlaatste alinea van zijn stuk, door ons land het voorbeeld van Engeland en de verdere landen van de „sterling-club” gevolgd zien. Over deze opvatting, waarmede ik mij niet kan vereenigen, tenslotte nog een korte aanteekening.

In de eerste plaats zou ik willen vragen, hoe men zich eigenlijk het volgen van het Engelsche voorbeeld door ons land practisch denkt? Het breken met den gouden standaard ginds (hetwelk men zich, in het voorbijgaan opgemerkt, allerminst als een bewust overgang naar het a-metallisme moet voorstellen, doch integendeel, naar de feiten reeds afdoende hebben duidelijk gemaakt, als een sterk propagandamiddel voor het herstel, zij het dan niet in den ouden vorm en met een lager goudgehalte van de geldeenheden, heeft gewerkt) bestond in een schorsing van

¹⁾ Ik hoop, dat deze uitdrukking niet het burgerrecht moge erlangen in de economische litteratuur. Zij geeft etymologisch immers juist het tegendeel te kennen van wat er mede wordt bedoeld. Re = opnieuw; dus re-deflatie = nieuwe deflatie!

Bedoeld is echter hetgeen The Economist onlangs noemde „controlled inflation”.

de verplichting der centrale bank, om hare biljetten in goud voor uitvoer bestemd in te wisselen. Wil men nu hier hetzelfde doen, niettegenstaande van een drang naar goud voor uitvoer bij ons weinig of niets gebleken is tot dusver? Dan zou de maatregel praktisch geen gevolg hebben. Kan onze welvaart geschaad worden door afvloeiing, ter betaling van nuttige goederen van anderen aard, van een deel van het milliard aan goud, dat renteloos aan de Turfmarkt wordt bewaard?

Of wil men, indien in de Ver. Staten of elders de goudwaarde der geldeenheden gaat dalen, in navolging van wat Zweden deed in 1914, den goudinvoer gaan verbieden? Dan zou deze maatregel de werking hebben de koopkracht van den gulden voor daling te behoeden, en dus deflatorisch werken, wat wel niet in de bedoeling zal liggen.

Rest de mogelijkheid om, door wijziging der Muntwet, het gehalte van den gulden van 0,6048 gram fijn goud te verlagen, op b.v. 0,4 gram. Dit ware het statuereen eener muntverzwakking, zooals in vroeger eeuwen vaak is voorgekomen, een vorm van staatsbankroet van den ernstigsten aard, waardoor alle crediteuren op termijn van de overheid of van particulieren het slachtoffer zouden worden. Wil men dit, laat men het dan openlijk zeggen. Natuurlijk weet niemand wat de toekomst in deze zoo uiterst zorgvolle tijden nog brengen kan. Maar voorshands weiger ik te gelooven, dat in ons land voor een dergelijken maatregel eene meerderheid in ons Parlement te vinden zoude zijn.

Bovendien zou, na zoodanige devaluatie van den gulden, de schommeling in zijn koopkracht, waarvan de oorzaken daardoor niet zouden opgeheven, opnieuw inzetten. Wat noodig is, is de waarborging van waardevastheid der geldeenheden, prijsstabilisatie. Nimmer was de noodzakelijkheid daarvan zoo duidelijk als juist nu.

Indien men zich een oogenblik een toestand indenkt, waarbij de aanpassing van alle prijzen aan de koopkracht der geldeenheden zich tijdloos en gelijkmatig voltrekt, dan zou men, behoudens de gevolgen van de bovenbedoelde structuurveranderingen in het economisch leven, van depressie en inzinking in het geheel niets bemerken. De geweldige vooruitgang van de productiecapaciteit der laatste jaren zou enkel eene ontzaggelijken vooruitgang der algemeene welvaart beteekenen. Van bezuiniging in den dienst der overheid zou, behoudens het geval, dat deze uit anderen hoofde geboden mocht zijn, evenmin sprake wezen als van verhooging der belastingen. Aan inperking der voortbrenging, tenzij dan in enkele onevenwichtig uitgegroeide bedrijfstakken, zou niemand denken.

De moeilijkheid is echter, dat de voorwaarde, die wij noemden, eene tijdloze, harmonische aanpassing aan verandering in de koopkracht der geldeenheden voor verwezenlijking niet vatbaar is. Vandaar, dat het verhinderen van dergelijke verandering, door eene bewust op dit doel gerichte geldpolitiek van overheid en banken, moet worden verlangd. De ellende onzer dagen is in hoofdzaak het gevolg van de ontzaggelijken schommelingen in die koopkracht. In de oorlogs- en de eerste na-oorlogsjaren in den zin eener geweldige daling, en sedert enkele jaren in dien eener niet minder geweldige stijging. Zij hebben geleid, in alle landen, tot het nemen van afweer-maatregelen, waardoor de moeilijkheden nog slechts zijn toegenomen: handelsbelemmeringen, steun aan verschillende bedrijfstakken, deviezen-clearing, hulp uit de openbare kassen aan de werklozen, die wegens de trage aanpassing der geldloonen aan de gedaalde prijzen der producten niet meer plaatsing in de arbeidsmarkt kunnen vinden, en zooveel meer.

Stabilisatie van het algemeene prijspeil moet, naar mijne vaste overtuiging het doel zijn, waarnaar behoort te worden gestuurd. Van de bereiking daarvan hangt het behoud van de grondslagen onzer samenleving, waarop haar welvaart zich zoo aanzienlijk

heeft vermogen te ontwikkelen, in laatste instantie af. Nu de aanpassing aan de stijging van de waarde van den gulden in haar laatste stadium verkeert, op eene nieuwe daling daarvan aan te sturen, welke andere, maar zeker evenzoo schadelijke gevolgen voor voortbrenging en verdeling van volksvermogen en volksinkomen met zich brengt, als de nu reeds in aanzienlijke mate uitgewerkte daling van het algemeene prijspeil zulks deed, zou er bovendien toe leiden, dat de dan optredende stijging der goederenprijzen in de binnenlandsche markt, den invoer zoude prikkelen, en de beweging tot handhaving en versterking der beschermingspolitiek, zou worden bevorderd, wat ons land nog verder in de verkeerde richting zou sturen.

Op de voorwaarden voor de verwezenlijking van prijsstabilisatie, waaronder de voornaamste is het loslaten van een geldstelsel, waarbij de waarde der geldeenheden onverbrekkelijk is gekoppeld aan die van een enkel goed, het goud, zal ik nu niet nader ingaan.

C. A. VERRIJN STUART.

EEN VIJFJARENPLAN VOOR EUROPA.

Nu het geloof, dat de crisis het periodieke karakter draagt van vroegere economische depressies en vanzelf zal eindigen, ook in de meest „welvarende” Europeesche landen niet meer onwrikbaar is, geeft men er zich allerwegen rekenschap van, dat krachtig initiatief noodig is, om den noodlottigen economischen achteruitgang tot stilstand te brengen. „L'Ere du monde fini commence!” heeft Paul Valéry profetisch uitgeroepen en de grondslag van dit pessimistisch dichterwoord is zin voor de economische werkelijkheid. Gedurende honderd jaren heeft de Europeesche industrie de vijf werelddeelen veroverd, zoodat de goederencirculatie tenslotte op een punt moest aankomen, waar geen nieuwe gebieden meer voor den Europeeschen export beschikbaar waren en integendeel door het economisch en politiek ontwaken van Aziatische volken een terugslag moest intreden. China, Indië, Australië, Zuid-Afrika, Canada, Argentinië beginnen zich van den Europeeschen invoer vrij te maken; met hun geweldig ontwikkeld productie-apparaat staan de Europeesche industrielanden voor de noodzakelijkheid, de productie nog verder te verminderen — hetgeen niet zonder ernstige sociale gevolgen mogelijk is — of nieuwe methoden te volgen, die een verlaging van den verkoopprijs en een vermeerdering van de koopkracht der consumenten zeweegbrengen. De behoeften van den mensch zijn steeds voor uitbreiding vatbaar — daarin heeft het socialisme gelijk —, maar uitbreiding van de koopkracht der massa is niet uitsluitend een probleem van goederenverdeling, gelijk zijn propaganda wil laten gelooven, maar een probleem van breede economische organisatie, waarvan de primaire zenuw het kapitaal is.

Francis Delaisi, de bekende Fransche schrijver over maatschappelijke onderwerpen, ontwikkelde onlangs in het Instituut van Internationale Intellectuele Samenwerking te Parijs een vijfjarenplan voor Oost- en Midden-Europa. Het ontwerp heeft in vergelijking met dat van Rusland het voordeel, dat het zijn toevlucht kan nemen tot de liquide kapitalen van West-Europa en zonder utopische voorspiegelingen en een dictatoriaal economisch regime ten uitvoer kan worden gebracht.

Tusschen Rusland en industrieel Europa strekt zich van het Noorden naar het Zuiden een strook landen uit, wier beschaving in ruime mate een boerenkarakter heeft behouden, dat wil zeggen: de West-Europeesche behoeften zijn tot de steden beperkt, terwijl het platteland bij een primitieve cultuur is blijven staan. Het probleem voor de Europeesche industrielanden komt hierop neer, deze 60 millioen boeren (van Finland, Polen via Roemenië en Hongarije tot Joego-Slavië en Griekenland) als koopers te winnen. Toen de Volkenbond het verbruik van de Europee-

sche graanvoorraden in de Westelijke landen wilde begunstigen, bleek het, dat deze reeds verzadigd zijn van landbouwproducten en dat iedere maatregel van dezen aard niet anders dan een prijsdaling op de binnenlandsche markt teweegbracht. Wij moeten er dus naar streven, verklaarde Delaisi, de koopkracht te verhoogen van de landbouwlanden, zonder hun verkoopen op onze eigen markt te vermeerderen. Dit doel beoogt het vijfjarenplan. Uitgaande van de overweging, dat het Canadeesche en het Roemeensche graan ter beurze te Londen voor denzelfden prijs beschikbaar zijn, onderzocht de spreker, welke de oorzaken zijn van de omstandigheid, dat de Canadeesche boer het dubbele aan zijn graan verdient van den Roemeenschen boer. In de nieuwe wereld wordt met machinale en rationeele methoden geproduceerd, terwijl in Oost-Europa de handarbeid de voornaamste is gebleven en in plaats van het automobiel- en spoorwegtransport het ossenspan dezen dienst verricht. De Roemeensche boer moet een deel van zijn opbrengst aan de talrijke tusschenhandelaren afstaan, daar hij het graan niet zelf naar het spoorstation kan brengen. De vermindering van het verkeer laat zich niet minder bij den omgekeerden goederenstroom uit het buitenland naar het binnenland gelden als een factor, die de duurte bevordert; de industriële voortbrengselen komen aanzienlijk duurder in de handen van een straatarm boerenland als in die van een gebied, dat rijk is aan verkeer. Met andere woorden, de Canadeesche boer kan voor zijn zak graan driemaal zooveel stoffen in Europa koopen als de Roemeensche boer voor den zijne. Wij moeten derhalve zijn transportvoorwaarden verbeteren, opdat zijn koopkracht stijgt, zonder dat hij een grootere hoeveelheid graan behoeft uit te voeren. Het voorbeeld geldt mutatis mutandis voor alle Oostelijke landen. Deze bevolkingen zullen ophouden, hun weefsels voor kleeren en huishoudelijk gebruik zelf te vervaardigen, wanneer zij die tegen lage prijzen van dezelfde kwaliteit uit de Europeesche industrie centra kunnen betrekken. De vooruitgang in sociaal opzicht is een vraagstuk van de materiële voorwaarden. De machine maakt, wanneer zij eerwaardige handwerktradities vernietigt, geestelijke krachten vrij.

Het plan van Delaisi beoogt den aanleg van 400 K.M. wegen voor het automobielverkeer, langs welke de Oost-Europeesche boer zijn producten direct naar het naaste spoorwegstation of de naaste kanaalhaven kan brengen. Verder credieten voor de stichting van onbrandbare opslagplaatsen, want alleen op verzekerd graan krijgt de boer voorschotten. Voor het hypothe-cair crediet heeft de Volkenbond reeds een nuttig initiatief genomen; wanneer men overweegt, dat de boer voor het bedrijfsfonds tot 25 pCt. rente moet betalen, schijnt een reductie tot 9 à 10 procent een begeerlijk doel. Maar niet alleen binnen de landen afzonderlijk, doch ook in hun verkeersverhouding tot andere landen zijn groote dingen te verwezenlijken. Produceert het Baltische Noorden hoofdzakelijk rogge, Hongarije en Roemenië zijn graanschuren, terwijl Joego-Slavië en Griekenland olijven, druiven en tabak leveren. Deze volken wisselen onderling niet uit: de Donaulanden exporteerden jaarlijks 12 miljoen ctr. graan, terwijl Polen en Griekenland 11 miljoen invoeren, maar geen 300.000 ton komen uit de Donaulanden. Hun graanleveranciers zijn Argentinië en Canada. Een ctr. graan uit Canada komt niet zoo duur als van Varn naar Saloniki. De fout van het Oost-Europeesche spoorweg- en kanalenstelsel is, dat zij in het algemeen van het Oosten naar het Westen, maar niet van het Noorden naar het Zuiden loopen. De Hongaarsche regeering had voor den oorlog een plan ontworpen, Griekenland ontwierp een kanaal van Belgrado naar Saloniki. Over den Donau moesten meer bruggen geslagen worden, daar thans nog een traject van 850 K.M. zonder overgang is. Een ontwikkeling van het handelsverkeer tusschen de genoemde landen zou tegelijkertijd het surplus van de

productie, dat moderniseering van deze landbouwlanden op den duur tengevolge zou hebben, van de tot dusver bestaande exportmarkten verwijderd houden. Het belang van West-Europa bij het plan zou ook in dit opzicht evident zijn, al kan men uiteraard over de intensiteit van dit belang van meening verschillen. Ofschoon Delaisi van oordeel is, dat het intenser verkeer tusschen de Oost-Europeesche landen het surplus van de landbouwproductie van de wereldmarkt verwijderd zou houden en dus meent, dat de druk, dien de vrijkomende voorraden op de wereldmarkt zouden kunnen uitoefenen, gering, indien niet nihil zou zijn, kan aan den anderen kant niet worden ontkend, dat verbetering van het verkeer allicht aanleiding zou geven tot uitbreiding van de graanproductie, zoodat, nadat het verzadigingspunt van de Oost-Europeesche consumptie zou zijn bereikt, een nieuw aanzienlijk aanbod de wereldmarkt zou kunnen bedreigen.

Kan dit aanleiding geven tot ernstige critiek op het plan, men verlieze daarbij echter niet uit het oog, dat de uitvoering er van verscheidene jaren zou eischen, gedurende welke de omstandigheden niet alleen belangrijk ten goede kunnen zijn gewijzigd, maar tevens aan het licht zou kunnen komen, dat de uitwisseling tusschen de bedoelde landen inderdaad in staat is, de geproduceerde hoeveelheden buiten de wereldmarkt te houden. Zeer zeker hebben wij hier echter te maken met een speculatief element, dat het zwakke punt is in de redeneering van den ontwerper van het plan.

Delaisi becijfert, dat voor de uitvoering van zijn plan een kapitaal noodig is van 70 milliard francs, dat geleidelijk zou kunnen worden aangewend. Er zou een internationaal organisme (office des routes) moeten worden gesticht, waaraan de regeeringen bepaalde belastingen en verkeersheffingen zouden moeten afstaan en de Bank voor Internationale Betalingen zou als trustee moeten fungeeren. Voor den rentedienst zouden de belanghebbende landen bijdragen moeten geven. Het kapitaal zouden de West-Europeesche kapitaalmarkten, in het bijzonder Frankrijk moeten opbrengen. Wat zou de winst zijn voor de volkshuishouding? Want daar gaat het in de tegenwoordige crisis allereerst om. Daar zijn allereerst de groote leveringen van materiaal, die zulk een reusachtige onderneming noodig heeft, de automobielen, de werktuigmachines enz. Delaisi becijfert ze op 30 milliard francs, een som, die voor het grootste deel in arbeidsloon zou worden omgezet en de activiteit van tal van industrieën zou vergrooten. De terugslag op de koopkracht van de bevolking zou terstond merkbaar worden; verdere industrieën, gelijk schoenen- en kleerenindustrie, die niet direct aan de leveringen aan de Oostelijke landen zouden deelnemen, zouden eveneens tot ontwikkeling komen; de herleeft consumptie in het binnenland becijfert de schrijver op 20 milliard francs, waardoor het uitgezette kapitaal voor twee derden weer zou zijn ingebracht. Stellig zou het moeilijk zijn, de leveringen tusschen de verschillende industrielanden uit te voeren; de kartellen wijzen echter in dit opzicht den weg. De vrije concurrentie zou Duitschland een voorsprong verzekeren, maar daar is ook de werkloosheid het grootst.

Bij een scherp doorgedacht stelsel van waarborgen — waarbij de Bank voor Internationale Betalingen en de goudreserves der centrale banken een rol zouden moeten spelen en de leveringen door een cheque-procedé in haar systematische aanwending zouden worden verzekerd — zou het mogelijk zijn, meent Delaisi de thans nutteloos sluimerende kapitalen in alle landen dienstbaar te maken aan het groote werk der ontsluiting van Oost-Europa. Men oefene geen critiek op de uitgebreidheid van het plan — alle detailoplossingen blijven thans zonder zichtbaar resultaat. De tijd dringt: door hun enorme uitgaven voor de ondersteuning van werkloozen ruïneren zich op den duur alle landen; een Europeesche samenleving,

die elf miljoen werklozen heeft — hetgeen neerkomt op 30 miljoen menschen, die gevoed moeten worden — verslindt improductief veel grootere sommen dan het meest gedurfd plan van economische samenwerking eischt. De sleutel tot Europeesche toenadering ligt uiteraard in het Fransch-Duitsche probleem, hetwelk op het gebied van de wederzijdsche belangen thans nog betrekkelijk gemakkelijk valt op te lossen. In het vijfjarenplan, zooals het hier werd aangeduid, zou Frankrijk de kapitalen, Duitschland het materiaal en de gespecialiseerde werkkrachten moeten leveren. Beide zouden hun voordeel vinden op de door samenwerking ontsloten groote Europeesche markt. Stellig zijn er hindernissen te overwinnen, waarvan de tariefbarrières de voornaamste zijn; om den tegenstand van de belangengroepen en de parlementen te breken, ziet Delaisi maar één weg: sterke regeeringen, zooals het democratische systeem ze in tijden van nationale noodzaak allermint uitsluit.

Het voorbeeld, dat Rusland met zijn vijfjarenplan geeft, biedt een leer voor het gedesorganiseerde Europa. Het Russische plan, dat de groote geboortefout had, dat het gebrek aan kapitaal had, krijgt meer en meer kans van slagen. De politieke dictatuur en de sociale slavernij, waaronder het zich voltrekt, hebben voor andere volken niets aanlokkelijks. Maar het mag goed of slecht zijn, het psychologisch feit valt niet te betwisten, dat het stimuleerend werkt op den Russischen arbeider en den Russischen boer, hem vervult met hoop op een hooger economisch peil voor de toekomst. Zou het liberalisme niet in staat zijn, een dergelijke inspanning van economische fantasie en doelbewuste zelfdiscipline te volbrengen? Heeft het niet op de fascistische methode, die op het enghartigst nationalisme is gebaseerd, den Europeeschen geest voor? Hem is het zaak, in actie te brengen.

H. BUYS.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER NOVEMBER 1932.

In de maand November bedroeg de opbrengst der landsmiddelen in totaal f 33.7 miljoen tegenover f 44.3 miljoen in dezelfde maand van het vorige jaar. Hierdoor is een totaal-middelenopbrengst over de eerste elf maanden van 1932 ontstaan van f 386 miljoen, terwijl in de eerste elf maanden van 1931 f 468 miljoen werd ontvangen.

De opbrengst der verschillende hoofdgroepen van middelen in vergelijking tot de ramingen bedroeg in miljoenen guldens, respectievelijk:

Groep	1/12		11/12			Eerste elf maanden van		
	raming	November	1932	1931	1932	1931	1930	1931
Belastingen	26.8	18.5	25.2	24.5	294.3	201.2	227.1	273.4
Monopolies	6.2	4.2	5.1	5.6	67.7	46.—	57.4	69.3
Producten	5.4	2.2	2.6	4.7	59.3	24.—	43.4	61.1
Bedrijven	10.3	6.4	7.9	9.2	113.8	83.9	97.9	114.5
Div. midd.	4.1	2.4	3.5	2.9	44.9	30.8	42.2	50.2
Totaal	52.8	33.7	44.3	46.9	580.—	385.9	468.—	568.5

De verschillen in de opbrengst tusschen de maanden November 1932 en November 1931 en tusschen de eerste elf maanden van 1932 en van 1931 worden bij de verschillende middelengroepen, in hoofdzaak door de navolgende afwijkingen veroorzaakt:

Belastingen.

Omschrijving	November		Eerste 11 maanden van 1932			Eerste elf maanden van 1931	
	1932	1931	1932	1931	1930	+ of —	
Invoerrechten	4.2	4.5	43.1	51.3	70.4	— 8.2	
Uitvoerrechten	0.14	0.3	2.3	3.9	8.2	— 1.6	
Statistiekrecht	0.17	0.24	2.1	3.1	4.7	— 1.—	
Accijnzen	3.2	3.1	34.2	34.4	39.7	— 0.2	
Zegelrecht	0.6	0.4	7.2	8.5	10.9	— 1.3	
Overschr. recht	0.16	0.14	1.9	2.1	2.4	— 0.2	
Slachtbelast.	0.45	0.5	5.3	5.8	6.1	— 0.5	
Totaal	8.9	9.2	96.1	109.1	142.4	— 13.—	

Bij vergelijking van de opbrengst 1932 met die van

1931 dient er rekening mede te worden gehouden, dat ingaande 1 Januari 1932 de opcenten op de invoerrechten werden verhoogd van 10 tot 20 en ingaande 15 Juni 1932 van 20 tot 50 en voorts dat vanaf 16 Maart 1932 de opcenten op den accijns op benzine 33½ (vanaf 1 Jan. jl. 20) bedroegen.

Een nadere uitsplitsing van de opbrengst der *accijnzen* leidt tot onderstaande groepeerings.

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens 11/12					
	November 1932	Eerste elf maanden van 1931	November 1932	Eerste elf maanden van 1931	November 1930	1932
Petroleum	0.9	0.7	10.2	10.2	11.2	} 37.2
Benzine	2.0	1.7	18.9	16.5	18.5	
Lucifers	0.3	0.6	4.4	6.8	9.0	
Gedistilleerd en bier	0.04	0.06	0.6	0.7	0.9	1.2
Tabak	0.008	0.008	0.09	0.08	0.09	0.09
Totaal	3.2	3.1	34.2	34.3	39.7	47.7

De *kohierbelastingen* bleven in de eerste elf maanden van 1932, zooals uit de hieronder opgenomen vergelijkende specificatie blijkt, allen bij de opbrengst van de eerste elf maanden van 1931 ten achter.

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens					
	November 1932	1931	1930	Eerste 11 maanden van 1932	1931	1930
Personeele belasting	0.4	0.5	0.4	4.6	4.7	4.7
Inkomstenbelasting	3.5	4.4	4.6	36.4	42.—	46.1
Vennootschapsbelasting	0.4	6.7	3.5	13.1	22.3	32.9
Verponding	0.2	0.3	0.3	10.5	13.—	8.—
Landelijke inkomsten	3.4	3.6	3.6	27.—	31.—	34.5
Crisisheffing op het inkomen	1.4	—	—	8.9	—	—
Vermogensbelasting	0.4	—	—	0.05	—	—
Totaal	9.3	15.5	12.4	100.6	113.—	126.2

De belangrijke vermindering van de opbrengst van de Vennootschapsbelasting wordt veroorzaakt door de omstandigheid, dat in November 1932 bijna geen aanslagen van dat jaar meer openstonden, terwijl in 1931 juist in die maand belangrijke stortingen op den aanslag over het eigen jaar geschieden.

Bij de betaling der *inkomstenbelasting* is door de in 1932 ingevoerde wijziging van de vervaldagen (vermeerdering van het aantal termijnen) een belangrijke versnelling van het tempo ontstaan, waardoor de fractioneele opbrengstcijfers over 1932 niet meer volledig vergelijkbaar zijn met die over 1931.

De *landelijke inkomsten*, nader uitgesplitst, geven het volgende beeld:

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens					
	November 1932	1931	1930	Eerste 11 maanden van 1932	1931	1930
Landr. Java en Madoera	3.—	3.1	3.—	24.2	28.5	31.2
Alle overige	0.4	0.5	0.6	2.8	2.6	3.3
Totaal	3.4	3.6	3.6	27.—	31.1	34.5

waarbij rekening dient te worden gehouden met de verleende ontheffingen.

Dat de opbrengst van de kohierbelastingen in den loop van het jaar steeds verder achter bleef bij die voor het jaar 1931, wordt veroorzaakt door de omstandigheid, dat de nabetalings op vroegere kohieren uiteraard in den loop van elk jaar aflopen en de aanslagen 1932, speciaal voor inkomsten en vennootschapsbelasting zeer belangrijk bij die over 1931 achter zijn gebleven.

Uiteraard zijn voor de opbrengsten van de kohierbelastingen opgenomen de betaalde bedragen, waardoor de overeenstemming met de begrootingsrekening — waarin de zuivere opbrengst zal worden berekend — verloren gaat.

De *overige belastingen* brachten in de verslagmaand f 0.280 miljoen op tegen f 0.575 miljoen in dezelfde maand van 1931, terwijl de totaal-opbrengst over de eerste elf maanden van 1932 en 1931 respectievelijk f 4.605 en f 5.130 miljoen bedroeg.

De mindere opbrengst over de eerste elf maanden van 1932 t.o.v. dezelfde periode van 1931 vindt zijn oorzaak voornamelijk in de mindere ontvangsten van *het recht van openbare verkooppingen* en de *opgeheven*

belastingen, welke voor 1932 resp. bedroegen f 2.6 en f 0.1 mill. tegenover f 2.9 en f 0.4 mill. voor 1931.

Monopolies.

De betalingen bij de monopolies waren in de verslagmaand f 0.9 miljoen minder dan in November 1931, terwijl de totaal-opbrengst in de eerste elf maanden van 1932 f 11.4 miljoen achterbleef bij die over dezelfde periode van 1931, welk verschil aldus kan worden gespecificeerd (in miljoenen guldens):

Omschrijving:	Opbrengst eerste 11 maanden		
	1932	1931	1930
Opium	16.—	23.5	32.—
Pandhuizen	16.3	20.2	23.2
Zout *)	13.7	13.7	14.—
Totaal	46.—	57.4	69.2

*) De verhooging van den zoutprijs was in November reeds van invloed op de opbrengst van dit middel.

Producten.

De exploitatie-ontvangsten van de producten bedroegen in November 1932 f 2.2 mill. tegen f 2.6 mill. over dezelfde maand in 1931 of f 0.4 mill. minder, terwijl de totaal-opbrengst in de eerste elf maanden van 1932 f 19.4 mill. achterbleef bij die over dezelfde periode van 1931. Het verschil is aldus samengesteld:

Omschrijving	Eerste 11 maanden van 1932			meer of minder dan 1931
	In miljoenen guldens			
	1932	1931	1930	
Kina en thee ...	0.4	0.4	0.7	
Landscaoutchouc-bedrijf	1.2	2.1	3.4	— 0.9
Boschwezen ...	7.6	12.—	14.9	— 4.4
Goud en zilver ..	—	0.6	1.2	— 0.6
Bankatin	9.—	18.9	27.5	— 9.9
Steenkolen	5.8	9.4	13.5	— 3.6
Totaal ...	24.0	43.4	61.2	— 19.4

Bedrijven.

De exploitatie-ontvangsten voor de bedrijvengroep, verdeeld naar de diverse bedrijven, geven het volgende beeld (in miljoenen guldens):

Omschrijving	1/12				11/12				Eerste 11 maanden				
	1932	1932	1931	1930	1932	1932	1931	1930	1932	1932	1931	1930	1929
Havenwezen	1.3	0.5	0.6	0.8	0.8	14.1	12.—	11.8	13.4	13.6			
Baggerdienst	0.3	0.4	0.5	0.4	0.3	2.8	3.1	3.1	4.—	4.2			
Waterkr.													
Electricit.	0.3	0.2	0.3	0.3	0.1	3.2	2.7	2.4	1.9	1.5			
Landsdrukkerij	0.2	0.04	0.1	0.1	0.1	1.8	0.9	0.8	1.2	1.2			
P.T.T.	2.6	2.—	2.3	2.5	2.6	28.9	23.4	26.6	28.9	29.—			
S.S.	5.7	3.2	4.1	5.2	5.8	63.—	41.9	53.1	65.2	77.—			
Totaal ..	10.3	6.3	7.9	9.3	9.7	113.8	84.0	97.8	114.6	126.5			

Diverse middelen.

De opbrengst van deze groep was in de eerste elf maanden van 1932 f 11.3 miljoen minder dan die in de overeenkomstige periode van 1931. Het achterblijven van de opbrengst over deze periode bij de fractioneele jaarraming met een bedrag van f 14 miljoen en bij dezelfde periode van 1931 met f 11.3 miljoen vindt zijn oorzaak in het feit, dat in het jaar 1931 werd ontvangen f 2 miljoen aandeel in de winst van de N.V. „Gemeenschappelijke Mijnbouw Mij. Billiton” en f 1.4 miljoen aandeel in de winst van „De Javasche Bank”, op welke posten dit jaar geen betalingen plaats vonden en voorts door het achterblijven van bijna alle overige middelen, welke tot deze groep behooren.

Slechts de opbrengsten der *Weëskamers* en die voor het *ijken* van mateen en gewichten gaven ten opzichte van de fractioneele jaarraming een gunstig verschil te zien van resp. f 0.122 en f 0.122 miljoen.

Schoolgelden brachten in de verslagmaand f 0.048 miljoen minder op dan in November 1931; in de eerste elf maanden van 1932 werd hierop ontvangen f 5.2 miljoen tegenover f 5.3 miljoen in dezelfde periode van 1931.

Met uitzondering van de *baken- en loodsgelden*, welke in de verslagmaand f 0.070 miljoen minder opbrachten dan in November 1931 en gedurende de eerste elf maanden van 1931 f 0.267 miljoen minder dan in 1931, geven de opbrengsten van de andere tot deze groep behorende middelen geen aanleiding tot bijzondere vermelding.

Het algemeen verloop der landsmiddelen in het loopende jaar in vergelijking met de drie voorgaande jaren moge blijken uit het volgende overzicht:

Maand	Opbrengst in miljoenen guldens							
	per maand		t/m. de maand					
	1929	1930	1931	1932	1929	1930	1931	1932
Januari	51.9	53.5	45.5	34.9	51.9	53.5	45.5	34.9
Februari	48.9	42.2	35.9	31.1	100.8	95.7	81.4	66.—
Maart	50.4	43.7	36.9	32.3	151.2	139.4	118.3	98.3
April	51.3	45.1	38.6	32.1	202.4	184.5	156.9	130.4
Mei	53.8	52.3	39.—	32.6	256.2	236.8	195.9	163.—
Juni	61.2	50.4	45.2	36.—	317.4	287.2	241.1	199.—
Juli	67.0	65.3	48.6	40.3	384.4	352.5	287.7	239.3
August	62.2	52.5	46.2	38.7	446.5	405.0	335.9	278.—
Sept.	62.4	59.3	46.1	39.—	508.9	464.3	382.0	317.—
October	71.6	57.2	41.7	35.3	580.4	521.5	423.7	352.3
Novemb.	56.1	46.9	44.3	33.7	636.6	568.4	468.—	386.—
Decemb.	72.2	63.1	49.2		708.7	631.5	517.2	

AANTEKENINGEN.

De Amerikaansche Bankwetgeving.

In het nummer van 15 Maart jl. van dit weekblad gaven wij een kort overzicht van enkele noodmaatregelen, die in de Vereenigde Staten met betrekking tot het bankwezen waren getroffen. In „The Financial and Commercial Chronicle” van 11 dezer (blz. 1625 v.v.) wordt de tekst van de noodwetgeving weergegeven. Daaruit blijkt, dat onze uiteenzetting, die aan verschillende dagbladberichten ontleend was en die in verband met de destijds heerschende groote verwarring onder eenig voorbehoud werd gepubliceerd, juist was en derhalve geen wijziging behoeft.

Intusschen komt het ons voor de lezers van dit weekblad wel belangwekkend voor om te kunnen kennis nemen van den letterlijken tekst van enkele der voornaamste bepalingen van de wet van 9 Maart jl.

Het eerste deel van de noodwet is o.m. gewijd aan het oppotten van goud, hetwelk door den President mag worden opgevorderd. Overtreding van de desbetreffende bepalingen kan zeer zwaar gestraft worden („hoarding” van goud b.v. met geldboete van ten hoogste \$ 10.000 of gevangenisstraf van ten hoogste 10 jaar).

Daarop volgen in de wet de bepalingen betreffende de controle op vastgelopen banken. Van belang is daarbij de bepaling omtrent terugbetaling van deposito's en aanneming van nieuwe deposito's bij banken, die onder controle staan en die haar gewoon bedrijf nog niet hebben mogen hervatten. Wij laten den tekst hier volgen:

„While such bank is in the hands of the conservator appointed by the Comptroller of the Currency, the Comptroller may require the conservator to set aside and make available for withdrawal by depositors and payment to other creditors, on a ratable basis, such amounts as in the opinion of the Comptroller may safely be used for this purpose; and the Comptroller may, in his discretion, permit the conservator to receive deposits, but deposits received while the bank is in the hands of the conservator shall not be subject to any limitation as to payment or withdrawal and such deposits shall be segregated and shall not be used to liquidate any indebtedness of such bank existing at the time that a conservator was appointed for it, or any subsequent indebtedness incurred for the purpose of liquidating any indebtedness of such bank existing at the time such conservator was appointed. Such deposits received while the bank is in the hands of the conservator shall be kept on hand in cash, invested in the direct obligations of the United States, or deposited with a Federal Reserve Bank.”

Voorts wordt in de wet geregeld het opnemen van nieuw kapitaal door banken, die een reorganisatie willen doorvoeren en daarbij versterking van eigen

middelen behoeven. Daarbij is de mogelijkheid geschapen, dat de Reconstruction Finance Corporation een zekere rol zal spelen. De desbetreffende bepaling luidt als volgt:

„If in the opinion of the Secretary of the Treasury any national banking association or any State bank or trust company is in need of funds for capital purposes either in connection with the organization or reorganization of such association, State bank or trust company or otherwise, he may, with the approval of the President, request the Reconstruction Finance Corporation to subscribe, for preferred stock in such association, State bank or trust company, or to make loans secured by such stock as collateral, and the Reconstruction Finance Corporation may comply with such requests. The Reconstruction Finance Corporation may, with the approval of the Secretary of the Treasury, and under such rules and regulations as he may prescribe, sell in the open market or otherwise the whole or any part of the preferred stock of any national banking association, State bank or trust company, acquired by the Corporation pursuant to this section. The amount of notes, bonds, debentures and other such obligations which the Reconstruction Finance Corporation is authorized and empowered to issue and to have outstanding at any one time, under existing law, is hereby increased by an amount sufficient to carry out the provisions of this section.”

Tenslotte de bepalingen betreffende de verruimde bevoegdheden van het Federal Reserve System betreffende biljettenuitgifte en disconteeringsbevoegdheid. De uitgifte der biljetten is als volgt geregeld:

„Upon the deposit with the Treasurer of the United States (A) of any direct obligations of the United States or (B) of any notes, drafts, bills of exchange or bankers' acceptances acquired under the provisions of this Act, any Federal Reserve Bank making such deposit in the manner prescribed by the Secretary of the Treasury shall be entitled to receive from the Comptroller of the Currency circulating notes in blank, duly registered and countersigned. When such circulating notes are issued against the security of obligations of the United States, the amount of such circulating notes shall be equal to the face value of the direct obligations of the United States so deposited as security, and, when issued against the security of notes, drafts, bills of exchange and bankers' acceptances acquired under the provisions of this Act, the amount thereof shall be equal to not more than 90 % of the estimated value of such notes, drafts, bills of exchange and bankers' acceptances so deposited as security.”

Volgens eene uiteenzetting van Prof. Gregory in „The Economist” van 18 dezer (blz. 571), vallen de volgens bovenstaande bepaling uitgegeven biljetten onder dezelfde dekkingregeling als die der National Banks, waarvoor slechts 5 pCt. dekking in „lawful money” behoeft te worden aangehouden. Op deze wijze wordt een groote verruiming van de mogelijkheid tot uitgifte van biljetten verkregen.

De verruiming der disconteeringsbevoegdheid betreft zoowel de verhouding tot de Member Banks als die tot anderen. De desbetreffende bepalingen laten wij hier volgen:

„In exception and exigent circumstances and when any member bank has no further eligible and acceptable assets available to enable it to obtain adequate credit accommodations through rediscounting at the Federal Reserve Bank or any other method provided by this Act other than that provided by Section 10 (A), any Federal Reserve Bank, under rules and regulations prescribed by the Federal Reserve Board, may make advances to such member bank on its time or demand notes secured to the satisfaction of such Federal Reserve Bank. Each such note shall bear interest at a rate not less than 1 % per annum higher than the highest discount rate in effect at such Federal Reserve Bank on the date of such note. No advance shall be made under this section after March 3 1934, or after the expiration of such additional period not exceeding one year as the President may prescribe.”

„Subject to such limitations, restrictions and regulations as the Federal Reserve Board may prescribe, any Federal Reserve Bank may make advances to any individual, partnership or corporation on the promissory note of such individual, partnership or corporation secured by direct obligations of the United States. Such advances shall be made

for periods not exceeding 90 days and shall bear interest at rates fixed from time to time by the Federal Reserve Bank, subject to the review and determination of the Federal Reserve Board.”

Voorloopig maken de in de Ver. Staten getroffen maatregelen een gunstigen indruk. De paniekstemming is snel bezworen en het heropeningsproces van de banken is meegevallen. Het einde is echter nog niet te zien, want het is nog onbekend, hoe groot tenslotte de bankverliezen voor aandeelhouders en depositanten zullen blijken te zijn.

Uit de vele meeningsuitingen over de toekomst der Amerikaanse geldpolitiek, waarvan men in den laatsten tijd heeft kunnen kennismaken, halen wij die van Prof. Gregory aan („The Economist” 18 Maart jl.), die als volgt motiveert, waarom hij verwacht, dat Amerika niet den weg der inflatie op zal gaan:

„... will the present condition of things drive the country into inflation? I venture to think not, for the simple reason that the present position involves so enormous a deflation of purchasing power that it is difficult to conceive an increase in the note issue sufficiently great to involve a net increase in the volume of purchasing power. If the present measures prove unable to maintain the confidence of the public in the future of the currency and a flight from the dollar takes place, the United States will without doubt experience a drastic rise of prices, both of commodities and of equities. But under such conditions inflation would not be necessary; and in a country in which the public desires to hold notes rather than bank deposits it is the obvious duty of the Government to prevent such a loss of confidence. That the President has no intention of giving way to the inflationist wave is fairly clear from his announced intention of financing his public works programme by means of a long-term loan—obviously he will not get the money if a general belief were entertained that inflation was imminent. I believe myself that an immediate lifting of the embargo would have aided recovery; but that is a disputable point.”

Inderdaad, het in omloop brengen van meer bankpapier in geval van een bankcrisis is als zoodanig volstrekt niet inflatorisch. Het wordt dan eerst, wanneer men bij terugkeerend vertrouwen nalaat om het in tijd van crisis vermeerdeerde quantum bankpapier weder te doen verminderen. Of en in hoeverre President Roosevelt en zijn medewerkers zullen slagen in het vervullen van dit tweede gedeelte van de taak, dat moeilijker is dan het eerste, dient te worden afgewacht.

Rotterdam in 1932.

De door de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam gepubliceerde statistiek over handel, nijverheid en verkeer van deze stad gedurende het jaar 1932 kan met haar vele lage en zeer lage cijfers gereede aanleiding bieden tot het aanheffen van klaagtonen over de inzinking van het economische leven, ook in onze stad. Het besef, dat dit kwaad algemeen is op aarde, doet dit verschijnsel echter op zichzelf niet het belangwekkendste zijn. Opmerkenswaardiger en betreuenswaardiger is het, dat wederom moet worden gewezen op de relatief ernstiger achteruitgang in onze stad dan bij onze concurrenten. Het percentage, dat de Rotterdamsche scheepvaart van die op het geheele koninkrijk uitmaakt, is waarschijnlijk weder gedaald, al moet te dien aanzien eenige reserve worden gemaakt wegens de voorloopigheid van de gegevens over 1932. Met volle zekerheid moet echter reeds worden toegegeven, dat het aandeel van de Rotterdamsche haven op het gezamenlijk scheepvaartverkeer te Groot-Hamburg, langs den Nieuwen Waterweg en te Antwerpen verder is ingezakt, vooral ten bate van het Duitsche havencomplex. Juist ook de laatste drie maanden des jaars boden een beeld van beslisten achteruitgang. De omvang van het goederenvervoer toont dezelfde karaktertrekken. *Ten aanzien van het inkomende vervoer heeft Groot-Hamburg thans Rotterdam overvleugeld* en in het uitgaande

verkeer zit Antwerpen de Nederlandsche haven nauwkeurig dicht op de hielen. Groot-Hamburg was in 1932 bij Rotterdam nog slechts ongeveer 1.000.000 tons ten achter; enkele jaren geleden bedroeg het verschil nog een veelvoud van dit getal. En als wij — wat de voorkeur verdient — Groot-Hamburg vergelijken met den Nieuwen Waterweg, dan zien wij, dat — in ruwe cijfers — de achterstand van het Duitsche haven-conglomeraat in 1929 en volgende jaren achtereenvolgens heeft bedragen: 16,5 miljoen tons, 15 miljoen tons, 10 miljoen tons en 4,5 miljoen tons. Antwerpen heeft het overeenkomstige verschil van 17,5 miljoen tons tot 7 miljoen tons weten te doen verkleinen. Zeer merkwaardig is in dit verband de degradatie van den doorvoer in binnenlandsche richting over Rotterdam. In 1930 bedroeg deze nog ruim het dubbele van den invoer, in 1932 was er nauwelijks meer verschil.

Op den Rijn is het aandeel van het Nederlandsche en van het Rotterdamsche verkeer ook al verder gedaald. Om nogmaals met 1930 te vergelijken: toen trokken Rotterdam en Antwerpen onderscheidenlijk 55,03 pCt. en 9,88 pCt. van het vervoer langs Lobith tot zich, terwijl in 1932 die verhouding was veranderd in onderscheidenlijk 46,51 pCt. en 13,14 pCt.

In het bestek van een aankondiging is geen ruimte voor tot in alle details uitgewerkte vergelijkingen. Desniettemin mag wel eens met nadruk worden gewezen op den onbevredigenden gang van zaken ten aanzien van één onderdeel van het verkeer, waarvan de laatste jaren nogal wat werd gehoopt. De aanvoeren van Spaansche sinaasappelen nl. toonen in onze haven een scherp dalende lijn, in tegenstelling met hetgeen in Antwerpen het geval is. Gedurende de laatste drie seizoenen bedroegen in Rotterdam de aanvoeren in ruwe cijfers 1,6, 1,4 en 1,1 miljoen kisten, tegen in de Scheldestad onderscheidenlijk 678, 674 en 845 duizend kisten. De lijnen van de ontwikkeling in de beide concurrerende havens beginnen elkander dus bedenkelijk te naderen.

Opmerkelijk is, dat ook in het ernstige crisisjaar 1932 het Rijnzeeverkeer zich betrekkelijk goed heeft gehouden. Een daling met 10 pCt. in beide richtingen is onder de tegenwoordige omstandigheden niet de moeite waard. Het motorschip brengt in dit opzicht groote veranderingen, die verdienen in het oog gehouden te worden.

Ook met betrekking tot het brandende vraagstuk der Rotterdamsche havengelden levert de statistiek een belangwekkende bijdrage, doordat daaruit blijkt, dat het aantal der zeeschepen, welke te Rotterdam uitsluitend komen bunkeren, weder hooger is geweest dan in 1931. Het zeer verlaagde havengeld voor deze categorie blijkt in staat tot wonderen. Accipiamus omen.

De Rotterdamsche Kamer beperkt zich niet uitsluitend tot gegevens over deze stad en haar naaste bureu. Een belangwekkende staat over het goederenverkeer over de voornaamste Europeesche havens stelt in staat, om als slot van dit snelle overzicht te constateren, dat in 1932 Gdynia Danzig practisch ter zijde is gestreefd. In en om den Poolschen corridor spitzen de verhoudingen zich niet slechts politiek steeds meer toe!

De Amerikaansche Public Utilities in 1932.

Rectificatie. In het artikel, onder bovenstaanden titel, opgenomen in het nummer van de vorige week, is in de tabel betreffende de ontwikkeling van de winsten der grootere electriciteitsconcerns, op blz. 245 middenin, een drukfout geslopen. Het opschrift boven de eerste en derde kolom van deze tabel luidt gelijk, namelijk „Nettowinst 1932”. Zooals de aandachtige lezer zal hebben begrepen, geeft de eerste kolom niet de netto-, maar de brutowinst van de electriciteitsconcerns weer.

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.

(In Guldens).

Omschrijving	November 1932	1e elf mnd. 1932	1e elf mnd. 1931
Belastingen.			
Pachten	5	88	81
Invoerr. incl. Landsgoed.	4.154	43.091	51.268
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	141	2.298	3.869
Accijs op gedistilleerd ..	37	644	713
„ „ bier	—	—	—
„ „ petroleum	2.890	29.080	26.747
„ „ lucifers	302	4.405	6.842
„ „ tabak	8	91	79
Andere ontv. I. U. en A...	13	171	211
Statistiekrecht	170	2.126	3.082
Personeele belasting	390	4.577	4.746
Inkomstenbelasting	3.489	36.353	42.018
Vennootschapsbelasting ..	367	13.100	22.323
Vermogensbelasting	41	52	—
Verponding	193	10.484	12.963
Recht van openb. verkoop.	47	2.599	2.875
Zegelrecht	394	7.165	8.496
Overschr. van vaste goed.	165	1.934	2.085
Recht v. succ. en overgang	18	378	388
Vergunning speeltafels ..	5	82	80
Slachtbelastingen	446	5.284	5.818
Bijzondere bel. buitengew.	7	83	108
Hoofdgeld	5	58	64
Landelijke inkomsten....	3.419	27.005	30.966
Belasting op loterijen....	122	854	883
Motorbelasting i.d. B. Gew.	57	187	—
Opgeheven belastingen ..	1	105	440
Crisisheffing o. h. inkomen	1.387	8.912	—
Totaal	18.473	201.206	227.145
Monopolies.			
Opium excl. opiumfabriek	1.239	16.026	23.570
Pandhuizen	1.367	16.303	20.191
Zout	1.615	13.717	13.671
Totaal	4.221	46.046	57.432
Producten.			
Kina en Thee	45	386	403
Landscaoutchoubedrijf ..	109	1.172	2.112
Boschwezen	753	7.580	12.028
Goud en zilver	—	—	563
Banka-tin	992	9.035	18.945
Steenkolen	350	5.791	9.389
Totaal	2.249	23.964	43.440
Bedrijven.			
Havenwezen	549	11.964	11.850
Baggerdienst	401	3.149	3.099
Waterkracht en Electricit.	245	2.654	2.400
Landsrukkerij	40	890	807
Post-, Telegr.- en Teldienst	1.968	23.364	26.634
Spoor- en Tramwegen....	3.172	41.888	53.059
Totaal	6.375	83.909	97.849
Diverse middelen.			
Winsttaandeel „Billiton”	—	—	2.000
Winsttaandeel Jav. Bank..	—	—	1.441
Afstand van grond	129	2.503	2.768
Mijnconcessies	44	2.161	4.641
Boeten en verbeurdverkl.	89	995	1.329
Leges en salarissen	40	436	421
Heff. t.z.v. gesl. werkover.	3	103	190
Opbrengst d. Weeskamers	47	672	736
Kadaster	24	331	362
Ontv. Gevangeniswezen ..	294	3.453	4.434
Afkoop heerdienst. B.G.	134	3.027	5.036
Schoolgelden	429	5.166	5.283
Ontv. ziekeninricht. enz...	64	804	994
IJK van maten en gew...	43	590	571
Verk. en verh. van huizen	165	1.938	2.100
Ontv. waterleidingen	51	464	484
Bakengelden	186	2.223	2.319
Loods gelden	216	2.509	2.680
Allerlei	419	3.459	4.364
Totaal	2.377	30.834	42.153
Recapitulatie.			
Totaal belastingen	18.473	201.206	227.145
„ monopolies	4.221	46.046	57.432
„ producten	2.249	23.964	43.440
„ bedrijven	6.375	83.909	97.849
„ diverse middelen ..	2.377	30.834	42.153
Totaal generaal	33.695	385.959	468.019

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.
GELDKOERSEN.

N.B. *** betekent: cijfers nog niet ontvangen.
BANKDISCONTOS.
Ned. (Disc. Wissels. 2 1/8 19 Apr. '32 Lissabon 6 1/2 4 Apr. '32
Bk. (Bel. Binn. Eff. 3 1/8 19 Apr. '32 Londen 2 3/8 30 Juni '32
Vrsch. in R.C. 3 1/8 19 Apr. '32 Madrid 6 1/8 8 Juli '31
Athene 9 3 Dec. '32 N.-York F.R.B. 3 1/2 2 Mrt. '33
Batavia 4 1/2 10 Mrt. '30 Oslo 4 1 Spt. '32
Belgrado 7 1/2 20 Juli '31 Parijs 3 1/2 25 Jan. '33
Berlijn 4 22 Sept. '32 Praag 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest 7 3 Mrt. '32 Pretoria 4 20 Feb. '33
Brussel 3 1/2 13 Jan. '32 Rome 4 9 Jan. '33
Budapest 4 1/2 17 Oct. '32 Stockholm .. 3 1/2 1 Spt. '32
Calcutta 3 1/2 16 Feb. '33 Tokio 4.38 17 Aug. '32
Dantzig 4 12 Juli '32 Weenen 6 23 Aug. '32
Helsingfors 6 31 Jan. '33 Warschau ... 6 20 Oct. '32
Kopenhagen 3 1/2 12 Oct. '32 Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '33

OPEN MARKT.

Table with columns for months (25 Mrt., 20/25 Mrt., 13/18 Mrt., 6/11 Mrt., 21/26 Mrt., 23/28 Mrt., 20/24 Juli) and rows for various locations: Amsterdam, Londen, Berlin, New York, etc.

1) Koers van 24 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) 21-24 Maart.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with columns for locations (Data, New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia) and rows for various dates from 21 Maart 1933 to 13 Mrt. 1933.

*1) Notering te Amsterdam. **1) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns for Data, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam and rows for dates from 21 Maart 1933 to 27 Maart 1932.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns for Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 11 Mrt. 1933, 18 Mrt. 1933, 20/25 Mrt. 1933, 25 Mrt. 1933 and rows for various locations: Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table with columns for Londen, N.York and rows for dates from 21 Maart 1933 to 27 Juli 1914.

1) in pence p. o.z. stand. 2) Foreign silver in s.c. p. o.z. fine. 3) in sh. p. o.z. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Table with columns for Vorderingen, 15 Maart 1933, 23 Maart 1933 and rows for Saldo van 's Rijks Schatkist, Vorderingen, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table with columns for Vorderingen, 18 Maart 1933, 25 Maart 1933 and rows for Betaalmiddelen in 's Lands kas, Vorderingen, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 27 Maart 1933.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 31.123.156,68 Bijbnk. " 663.476,57 Ag.sch. " 5.700.626,31	f	37.487.259,56
Papier o. h. Buitenl. in disconto	"	—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 72.810.482,—	"	72.810.482,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 24.649.012,29 Bijbnk. " 4.159.496,63 Ag.sch. " 41.902.123,20	f	70.710.632,12
Op Effecten	f 69.581.386,91		
Op Goederen en Spec.	" 1.129.245,21	"	70.710.632,12
Voorschotten a. h. Rijk	"	5.294.392,99
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f 98.199.975,—		
Muntmat., Goud	" 850.536.025,12		
	f 948.736.000,12		
Munt, Zilver, enz.	" 23.650.527,98		
Muntmat., Zilver	" —	"	972.386.528,10 ¹⁾
Belegging ¹ / ₈ kapitaal, reserves en pensioenfonds	"	20.194.030,16
Gebouwen en Meub. der Bank	"	5.000.000,—
Diverse rekeningen	"	13.528.018,81
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	"	19.331.195,17
	f 1.216.742.538,91		
Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		
Reservefonds	" 3.000.000,—		
Bijzondere reserve	" 5.000.000,—		
Pensioenfonds	" 8.243.097,50		
Bankbiljetten in omloop	" 950.708.205,—		
Bankassignatiën in omloop	" 72.790,65		
Rek.-Cour. Het Rijk	f —		
saldo's: Anderen	" 224.502.456,94	"	224.502.456,94
Diverse rekeningen	"	5.215.988,82
	f 1.216.742.538,91		
Beschikbaar metaalsaldo	f 502.262.404,68		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	" 1.255.656.012,—		
¹⁾ Waarvan in het buitenland f 3.020.302,58.			

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo ²⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
27 Maart '33	98.200	850.536	950.708	224.575	502.262	83
20 " '33	98.200	850.536	951.823	220.756	504.296	83
13 " '33	98.200	850.555	966.547	202.502	505.555	83
6 " '33	98.200	911.068	973.543	259.358	540.893	84
27 Febr. '33	98.200	921.648	958.631	282.668	548.918	84
20 " '33	98.200	924.855	932.242	318.904	548.534	84
28 Maart '32	97.690	781.709	983.321	185.800	436.347	77
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ³⁾
27 Maart 1933	37.487	—	70.711	72.810	13.528
20 " 1933	38.050	—	72.368	73.427	12.284
13 " 1933	35.991	—	70.353	73.427	12.933
6 " 1933	32.911	—	73.924	73.427	13.042
27 Febr. 1933	33.496	—	71.997	73.427	12.791
20 " 1933	33.515	—	76.436	73.427	14.502
28 Maart 1932	62.112	—	97.235	84.410	42.010
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaaf van 4 Jan. 1929 op de basis van ²/₈ metaaldekking. ²⁾ Onder de activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Februari 1933	4.785	5.044	161	117	638	61
1 Januari 1933	4.747	5.005	162	45	760	118
1 December 1932	4.748	4.969	172	10	743	114
1 November 1932	4.744	5.048	172	141	675	96
1 October 1932	4.746	5.066	183	85	737	95
1 September 1932	4.748	5.012	183	21	735	85
1 Februari 1932	4.524	5.000	192	141	847	450

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
25 Mrt. 1933	158.510	—	206.400	35.590	61.714
18 " 1933	158.050	—	207.000	34.550	61.430
11 " 1933	158.160	—	210.470	32.580	60.940
25 Feb. 1933	111.362	46.541	206.615	34.684	61.383
18 " 1933	111.359	45.519	203.026	36.966	60.881
11 " 1933	111.358	44.420	206.271	32.023	60.460
4 " 1933	111.357	46.114	205.283	36.049	60.939
26 Mrt. 1932	104.637	45.592	224.756	32.083	47.494
28 Mrt. 1931	118.664	47.429	238.651	56.816	47.906
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
25 Mrt. 1933	19.300	54.110	—	24.750	66
18 " 1933	18.950	54.530	—	24.680	65
11 " 1933	18.510	53.370	—	27.650	65
25 Feb. 1933	18.395	9.251	33.154	27.300	65
18 " 1933	18.023	9.242	34.324	26.224	65
11 " 1933	17.680	9.262	34.175	26.073	65
4 " 1933	18.511	8.853	35.636	25.344	65
26 Mrt. 1932	26.562	8.595	39.628	25.051	58
28 Mrt. 1931	29.191	8.942	37.297	32.933	57
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
22 Maart 1933	170.375	364.331	80.301	11.787	17.879
15 " 1933	167.135	363.812	77.586	11.779	17.532
8 " 1933	160.701	363.327	71.627	11.761	17.483
1 " 1933	150.967	359.284	65.944	11.965	18.543
22 Febr. 1933	142.983	356.249	60.997	11.948	17.626
15 " 1933	132.947	355.074	52.189	11.970	17.417
23 Maart 1932	121.410	358.836	36.971	11.273	48.644
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
22 Mrt. '33	55.718	29.026	84.945	34.218	81.044	54 ¹⁰ / ₃₂
15 " '33	71.920	21.268	106.146	33.886	78.319	48 ¹ / ₂
8 " '33	78.705	14.984	112.577	34.525	72.374	44 ¹⁰ / ₃₂
1 " '33	86.500	26.441	104.474	34.542	66.733	40 ⁹ / ₃₂
22 Febr. '33	86.380	26.184	98.300	35.009	61.734	38 ¹¹ / ₁₆
15 " '33	90.858	15.850	106.327	32.766	52.874	34 ³ / ₃₂
23 Mrt. '32	37.616	16.439	73.449	32.970	37.574	32 ³ / ₃₂
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
17 Mrt. '33	80.788	1.533	2.451	5.683	1.922	2.717	3.200
10 " '33	80.823	1.523	2.508	5.528	1.868	2.766	3.200
3 " '33	81.111	1.509	2.454	4.971	1.927	2.662	3.200
24 Febr. '33	81.017	1.497	2.601	5.103	1.800	2.580	3.200
18 Mrt. '32	76.509	1.033	3.923	13.134	8.805	2.771	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti-culieren
17 Mrt. '33	6.629	2.250	84.817	95	2.030	18.183
10 " '33	6.638	2.361	85.498	51	2.030	17.692
3 " '33	6.638	2.341	85.477	142	2.038	17.232
24 Febr. '33	6.647	2.243	83.986	154	2.071	18.731
18 Mrt. '32	6.881	2.126	81.929	435	3.388	23.837
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 28 Maart 1933.

De graanmarkten in Noord-Amerika ondergingen den invloed van verkoopen, welke aan den Farmboard werden toegeschreven, en van de door de regering der Ver. Staten voorgestelde wetten, welke ten doel hebben de met-tarwe bebouwde oppervlakte te verminderen. Deze wetten zijn in het Congres aangenomen en de regering dringt aan op spoed bij de behandeling in den Senaat, daar reeds in enkele streken van Zuid-Dakota met den uitzaai van zomertarwe een aanvang is gemaakt. De wet beoogt de boeren voor eene beperking van den uitzaai van tarwe schadeloos te stellen door een gedeelte van het voor den verbouw van tarwe bestemde land van de boeren te huren en onbebouwd te laten. Wanneer op deze wijze de opbrengst van tarwe zou worden teruggebracht in de Ver. Staten tot hetgeen in het land zelf noodig is of slechts weinig meer, zouden de hooge invoerrechten het mogelijk maken de prijzen belangrijk te verhoogen. De koersen aan de termijnmarkt te Chicago hebben eerst eenige verlaging ondergaan door de hierboven genoemde Farmboard verkoopen, doch zijn later gestegen wegens de regeringsplannen en in verband daarmee staande kleine aanvoeren; de boeren houden hunne voorraden terug in afwachting van de aanneming door den Senaat der landbouwwetten. Winnipeg heeft tot zekere hoogte den prijzenloop van Chicago gevolgd, de verbeteringen der prijzen waren er echter minder belangrijk dan te Chicago. Of de uitvoering der plannen in de Ver. Staten van invloed zal zijn op de internationale graanmarkt, zal de vraag zijn. De Ver. Staten spelen op het oogenblik toch geen rol als tarwe-exporteur en voorloopig schijnt het niet waarschijnlijk, dat andere groote tarweverbouwende landen het voorbeeld der Ver. Staten zullen volgen. In Canada en Argentinië schijnt men weinig te voelen voor beperking van den verbouw van tarwe, in Australië zouden alleen de lage prijzen de boeren ertoe kunnen brengen minder uit te zaaien. De drie tarwe uitvoerende landen Canada, Argentinië en Australië blijven dringend aan de markt. Vooral de groote verschepingen uit Argentinië en de lage prijzen, waarvoor door dat land aangeboden wordt, hebben ertoe bijgedragen, dat de stemming op de tarwemarkt gedrukt bleef en koopers zich terugtrokken, wanneer voor eenige soort de prijzen werden verhoogd. Op de dagen, dat de prijzen weder werden verlaagd, bestond goede vraag en kwamen flinke zaken tot stand. Vergeleken met een week geleden sloot de termijnmarkt te Chicago $\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. hooger. Winnipeg was $1\frac{1}{2}$ dollarcent lager. Te Buenos Aires was de termijnmarkt 14 centavos per 100 KG. lager, te Rosario 15 centavos lager. De weersomstandigheden in het wintertarwegebied der Ver. Staten waren in de afgelopen week iets gunstiger, in verschillende streken is regen gevallen, doch meer regen is noodig. De berichten over de in Europa te veld staande wintertarwe blijven gunstig, schade door vorst schijnt zij niet geleden te hebben.

In de stemming voor rogge is gedurende de afgelopen week weinig verandering gekomen. In hoofdzaak werd Platarogge verhandeld in matige hoeveelheden. Voor de eerste posities bleven de prijzen vrijwel onveranderd, de latere waren tegen het einde der week iets lager.

De stemming voor disponibele Donau-maïs is in den loop der vorige week iets beter geworden en de binnenlandsche vraag was niet slecht. Uit aankomende booten was het aanbod beperkt en houders van hier opgeslagen partijen konden daarvan op verschillende dagen verkoopen. De loco-voorraden zijn dan ook allengs kleiner geworden. Voor de eerste onderweg zijnde booten Donaumaïs was een

kleinigheid meer te maken dan een week geleden. Latere verscheping is ongeveer midden der vorige week in prijs verhoogd door afladers wegens sneeuwstormen en daardoor kleine aanvoeren aan den Donau. Later is die verhooging weder zoo goed als geheel verloren gegaan, doch het alleraagste peil in het begin der vorige week werd niet weder bereikt. Er schijnt aan den Donau nog voldoende maïs voor export aanwezig te zijn, want geregeld zijn er offertes aan de markt ter verscheping tot in den zomer slechts weinig hooger dan de eerdere verschepingen. Het aanbod van Russische en mixed-maïs in stoomende posities is beperkt en worden wegens de droge kwaliteit met een premie boven Donaumaïs verkocht. De verschepingen van den Donau en uit Rusland waren in de afgelopen week wel grooter, doch nog niet overvloedig. Die van Argentinië waren klein. Regen verhinderde het binnenhalen van den nieuwen oogst en vertraagde de aanvoeren in de havenplaatsen, en de voorraden van den ouden oogst laten geene omvangrijke verschepingen meer toe. Tengevolge van schaarsch aanbod bleef de stemming voor stoomende partijen Platamaïs vast tot weinig veranderende prijzen. Ook nieuwe Platamaïs in ladende posities wordt weinig aangeboden; enkele zaken kwamen daarin tot stand. Voor latere verscheping is de stemming ver van vast. Afladers verlaagden hunne prijzen vanaf April aflading, doch vonden nog slechts weinig belangstelling. Koopers meenen, dat de prijzen te hoog zijn tegenover Donaumaïs op aflading. De termijnmarkt te Buenos Aires sloot 16 centavos per 100 KG. lager, die te Rosario 15 centavos lager. Mixed-maïs wordt in de eerste hand niet aangeboden.

Het aanbod van Plata-gerst uit stoomende booten is ruimer geworden en de vraag was in de afgelopen week teleurstellend. De premie voor spoedig verwachte partijen is dan ook verloren gegaan, terwijl de prijzen over het geheel iets zijn gedaald. Van het aanbod van Donaugerst en Russische gerst tot in het laatst der week eenigszins gedaalde prijzen werd weinig gebruik gemaakt.

De prijzen voor Boheemsche haver zijn nog verder gedaald met matige omzetten. Duitse en Poolse haver zijn op het oogenblik te duur in verhouding tot de Boheemsche. Platahaver was niet vast, in verhouding tot andere soorten hielden de prijzen zich echter goed. De termijnmarkt te Buenos Aires was 10 centavos lager.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week heeft, vooral in Amerika, de vaste stemming na de heropening der goederenbeurzen plaats moeten maken voor een zwakkere tendens. Waarschijnlijk is het uitblijven van een bevestiging van een gerucht, dat ongeveer 600.000 tons Cubasuiker van het quantum voor de Ver. Staten bestemd tot 1934 teruggehouden zouden worden, een oorzaak daarvan.

Intusschen vonden flinke omzetten in ruwe suikers plaats tot tusschen ca. 0.95 d.c. en 1.05 d.c. schommelende prijzen. Men acht het niet onmogelijk, dat het invoerrecht op suiker in de Ver. Staten onder de nieuwe regering verlaagd zal worden.

De noteringen te New-York fluctueerden lievig. Na eene vaste opening met 3.05 d.c. voor Spot Centr., 1.10 d.c. voor Mei en 1.15 d.c. voor December, kwam de markt den tweeden dag op een 5 tot 7 punten lager niveau terecht. Na eenige kleinere bewegingen luidde het slot als volgt: Spot Centr. 2.95, Mei 0.98, Juli 1.02, Sept. 1.04 en Dec. 1.07.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 52.000 tons, de versmeltingen 43.000 tons tegen 42.600 tons verleden jaar en de voorraden 148.000 tons tegen 263.300 tons.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	19/25 Maart 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	19/25 Maart 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	34.856	245.613	258.448	1.686	8.055	800	253.668	259.248
Rogge	10.351	90.715	86.501	—	1.000	640	91.715	87.141
Boekweit	378	7.706	5.588	—	25	—	7.731	5.588
Mais	15.654	246.890	352.591	50	67.346	89.177	314.236	441.768
Gerst	5.704	61.660	97.029	2.115	7.287	5.485	68.947	102.514
Haver	5.391	46.843	59.050	100	857	1.292	47.700	60.342
Lijnzaad	6.307	56.269	62.922	5.508	104.483	87.722	160.752	150.644
Lijnkoek	1.050	14.902	25.195	—	—	50	14.902	25.245
Tarwemeel	552	6.140	6.672	204	2.437	2.869	8.577	9.541
Andere meelsoorten	1.318	9.788	13.043	373	2.012	4.088	11.800	17.131

STATISTISCH OVERZICHT

Main table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD) and TUINBOUWARTIKELEN (ROODE KOOL, WITTE KOOL, UIEN) and VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Rows show data from 1925 to 1932 and monthly data for 1931, 1932, and 1933.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische. 4) Tot Jan. 1928 Maltling; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1933 het betreffende jaar en de gemiddelde prijzen van Nov. en Dec. van het daaraan voorafgaande jaar. 6) 3 Mrt. 7) 10 Mrt. 8) 17 Mrt. 9) 24 Mrt.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE), TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL), and DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows show data from 1925 to 1932 and monthly data for 1931, 1932, and 1933.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 3 Mrt. 3) 17 Mrt. 4) 24 Mrt. 5) 1 Mrt. 6) 8 Mrt. 7) 15 Mrt. 8) 22 Mrt. 9) 2 Mrt. 10) 9 Mrt. 11) 16 Mrt. 12) 23 Mrt.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

Table with columns for ZUIVEL EN EIEREN (Boter, Kaas, Eieren) and METALEN (Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij-IJzer, Zink, Goud, Zilver). Each column contains multiple sub-columns for price and percentage change.

5 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 9) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche 4/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. 9) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van Jan., Feb. en Maart van

AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

Table with columns for BOUWMATERIALEN (Vuren hout, Steenen) and KOLONIALE PRODUCTEN (Cacao, Copra, Koffie, Rubber, Suiker, Thee). Each column contains multiple sub-columns for price and percentage change.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Productie (Raming)	2.000.000	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	54.852	135.884	140.873
Sedert 1/1	293.470	625.465	924.428
Verscheppingen	42.204	55.347	51.782
Voorraad	851.667	1.218.770	1.545.315

In Engeland was de markt kalmer. Raffinadeurs legden terughoudendheid aan den dag, nadat zij hun vraagprijzen voor geraffineerd op 20 dezer met 3 d. verhoogd hadden.

De Londensche termijnmarkt was prijshoudend te noemen. De slotnoteeringen waren nagenoeg ongewijzigd in vergelijking met het vorige slot.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Duitschland 1/2	1.202.000	1.619.000	1.856.000
Tsjecho-Slowakije 1/3	485.000	672.000	791.000
Frankrijk 1/3	662.000	688.000	833.000
Nederland 1/3	272.000	269.000	291.000
België 1/3	180.000	170.000	193.000
Hongarije 1/2	94.000	100.000	129.000
Polen 1/3	403.000	390.000	570.000
U.K. Geimp. Suiker 1/3 ..	422.000	191.000	280.000
„ Binnenl. „ 1/3 ..	103.000	12.000	115.000
Europa	3.823.000	4.111.000	5.058.000
Ver. Staten alle havens 25/2 ..	298.000	355.000	464.000
Cubaansche havens 25/2 ..	663.000	956.000	1.215.000
Cuba binnenl. 1/2 (Geraamd)	930.000	950.000	900.000
Java 1/2	2.774.000	1.988.000	1.049.000
Totaal	8.488.000	8.360.000	8.686.000
Waarvan geblokkeerd	3.257.000	1.944.000	1.936.000
Beschikbaar	5.231.000	6.416.000	6.750.000

Op Java verkocht de N.I.V.A.S. ruim 15.000 tons Superior en ca. 8000 tons bruine suiker.

Hier te lande was de markt aan den flauwen kant. De noteeringen te Amsterdam waren bij opening $f \frac{3}{4}$ hooger dan het vorige slot, om geleidelijk $f \frac{1}{4}$ in te boeten. Het slot luidde als volgt: Mrt. $f \frac{5}{4}$, Mei $f \frac{5}{4}$, Aug. $f \frac{6}{4}$ — en Dec. $f \frac{6}{4}$. De omzet bedroeg 4350 tons.

KOFFIE.

De koffiemarkt is nog altijd kalm gestemd. De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos liepen in de afgelopen week ongeveer 10 à 15 dollarcenten per cwt. terug, terwijl die van Rio ongeveer 20 à 25 dollarcenten hebben ingeboet. Nederlandsch-Indië is met Robusta, in het bijzonder voor spoedige verschepping, nog altijd zeer vast, wat hoofdzakelijk te wijten is aan het uiterst geringe aanbod van beschikbaar. Voor latere verschepping uit den nieuwen oogst zijn de prijzen in het productieland weliswaar iets gemakkelijker, doch in vergelijking met de prijzen, waartoe de tweede hand in Nederland deze verscheppingstermijnen afgeeft, zijn ook deze nog hoog te noemen.

De gisteren bekend geworden statistiek van Brazilië geeft aan, dat de verscheppingen van Santos naar de Vereenigde Staten in de vorige week veel kleiner zijn geweest dan in de week daarvoor, doch naar Europa waren zij ongeveer gelijk. Dit laatste was ook het geval met de verscheppingen van Rio waren ook ditmaal niet van grooten omvang. Verscheept zijn in de week van 20 tot 25 Maart van Santos naar Europa 96.000 balen tegen 95.000 balen in de week daarvoor en naar de Vereenigde Staten 62.000 balen tegen 154.000 balen. Van Rio kwamen tot verschepping naar Europa 27.000 balen tegen 24.000 balen en naar de Vereenigde Staten 17.000 balen tegen 28.000 balen. De hoeveelheid, welke door Santos als in de afgelopen week verkocht wordt opgegeven, bedraagt naar Europa 97.000 balen tegen 85.000 balen en naar de Vereenigde Staten 71.000 balen tegen 154.000 balen, dus tezamen 168.000 balen tegen 239.000 balen.

Officieel is bekend gemaakt, dat in de vorige week in Brazilië vernietigd zijn 5000 balen te Rio, 74.000 balen te Santos en 7000 balen te Victoria, tezamen 86.000 balen. De hoeveelheid, op andere plaatsen vernietigd, wordt niet genoemd. Wel zijn in de laatste dagen verschillende half-officieele berichten ontvangen, waarvan de inhoud niet bovenmatig duidelijk is, doch die in elk geval den indruk schijnen te moeten vestigen, dat het kort geleden in Brazilië opgerichte Nationale Koffie-Departement groote plannen voor de naaste toekomst heeft. In de eerste plaats werd namelijk bericht, dat bedoeld Departement vanaf 23 dezer zou aanvangen met het opkopen van het over-

schot uit den Sao Paulo-oogst 1931/32 tot 53 Milreis per baal, waarbij echter alle koffie onder type No. 8 zou worden uitgesloten. Verder zou worden opgekocht het overschot van den Sao Paulo-oogst 1932/33 tot 47 Milreis per baal, waarbij geen enkel type zou worden uitgezonderd. Het telegram vermeldde ten slotte, dat verwacht mocht worden, dat alle overschotten op die wijze vóór 1 Juli a.s. van de markt zouden zijn teruggetrokken, doch het bevatte geen mededeelingen betreffende het doel van dien opkoop. In het midden werd gelaten of al deze koffie zal worden vernietigd dan wel alleen van de markt gehouden om later weder te voorschijn te worden gebracht. Een ander semi-officieel telegram meldde, dat het Gouvernement van den Staat Sao Paulo het Koffie-Instituut gemachtigd heeft 2 miljoen balen koffie vrij te stellen van de betaling van 1 Milreis goudbelasting en dat deze koffie bestemd zou worden voor aankoop door het Koffie-Departement ter vernietiging.

Van particuliere zijde te New-York werd zelfs nog medegedeeld, dat het Braziliaansche Gouvernement van plan zou zijn successievelijk 13 miljoen balen koffie op te kopen en bovendien 30 à 40 pCt. van den volgende oogst in natura op te eischen. De extra-uitvoerbelasting in goudshillings, waarvan de opbrengst dient tot opkopen van voor vernietiging bestemde koffie, zou onveranderd worden gelaten. Dit particulier bericht zou feitelijk neerkomen op een plan tot vermindering van de voorraden met niet minder dan 20 à 23 miljoen balen vanaf beden tot 30 Juni 1934. Ongetwijfeld moet dit voornemen grootsch, of zoo men wil zelfs geweldig worden genoemd, doch er is alle aanleiding toe om ernstig te twijfelen of de uitvoering mogelijk zal zijn en dat die twijfel algemeen wordt gevoeld, bewijst het feit, dat de termijnmarkten er niet alleen volstrekt niet op hebben gereageerd, doch in de laatste dagen zelfs nog zijn teruggelopen.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn op het oogenblik voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping ongeveer \$ 9.70 à 9.90 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.85 à 10.15, terwijl zij voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, zijn \$ 8.55 à 8.60.

Nederlandsch-Indië is voor de ongewasschen Robusta-soorten onveranderd à $\frac{1}{4}$ ct. en voor gewasschen Robusta $\frac{1}{2}$ ct. lager, de cif-prijzen in de eerste hand zijn op het oogenblik nominaal aan te nemen op:

Palembang Robusta, April-verschepping, 18 ct.; Benkoelen Robusta, April-verschepping, 18 $\frac{1}{2}$ ct.; Mandheling Robusta, April-verschepping, 19 $\frac{1}{2}$ ct.; W.L.B. f.a.q. Robusta, April-verschepping, 22 ct., alles per $\frac{1}{2}$ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$ ct. terug. Maart noteert thans alhier 19 $\frac{7}{8}$, Mei 18 $\frac{1}{2}$, September 17 $\frac{1}{2}$, December 17 $\frac{1}{2}$ en Maart 1934 — 17 $\frac{1}{2}$ ct. per $\frac{1}{2}$ K.G.

Van loco bleven de officieele noteeringen onveranderd 27 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G. voor Superior Santos en 23 $\frac{1}{2}$ ct. voor Robusta.

De slotnoteeringen te New-York waren:

	Gemengd contract				Santos-contract			
	(basis Rio No. 7)				(basis Santos No. 4)			
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
27 Maart ...	\$ 5.30	4.98	4.91	—	7.64	7.13	7.04	—
20 Maart ...	5.55	5.35	5.28	—	8.03	7.60	7.51	—
3 Maart ...	5.67	5.34	5.25	—	8.10	7.56	7.47	—
27 Februari ...	5.43	5.11	5.03	—	7.89	7.32	7.19	—

Rotterdam, 28 Maart 1933.

IJZER.

De stemming op de exportmarkt voor ruwijzer is onveranderd kalm. De handel blijft beperkt tot eenige kleine transacties. De prijs van Lux 3 komt neer op ongeveer 35/- goud fob. Antwerpen. Op de Fransche markt noteert P.L. No. 3 200 frs. basis Longwy; in sommige gevallen wordt evenwel een niet onbelangrijke korting verleend.

Het aantal — bijna uitsluitend binnenlandsche — orders voor Cleveland-ijzer neemt langzaam toe. De zeer beperkte productie wordt met die van een aantal hoogovens uitgebreid; de voorraad is zoo goed als verdwenen.

Prijzen onveranderd 62/6 franco Tees; 62/9 franco Glasgow; 59/9 franco Falkirk; 58/6 fob. voor den export. De laatste noteering is vrijwel nominaal.

Op de staalmarkt is wat meer belangstelling van den kant der verbruikers: stalen platen voor Japan waren de hoofdschotel. Ook werden orders voor stafijzer geplaatst; de noteering is intusschen gedaald tot 46/- goud fob. Antwerpen.